SUOMI-UNKARI

N:o 12 Hinta 30:— 1954

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA
Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**
Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**
Päätoimittaja: **Marja Helin**

Joulukuun 29 p:nä 1954

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa
Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Pohjoisranta 4. A. 14.**
TILAUSHINNAT:
Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.
Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Painettu Helsingissä 1954, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa

I kansisivu: Hei lystiä lasku! Unkarissakin on tähän aikaan lunta ja tunnetaan talven ilot.

II kansisivu: Budapestin rautatieläispioneerien torvisoittokuntaan kuuluu tämä ponteva 12-vuotias Ess-trumpetin puhaltaja.

III kansisivu: Soittokunnassa on 42 jäsentä, kuten selviää kuvasta, jossa Janos Sandor johtaa harjoitusta. — Alakuvassa: pienin kolmesta soittajatytöstä on puhaltanut "nuotin vierestä".

IV kansisivu: Perinteellisten joulu- ja uudenvuodenkoristeiden tekoa unkarilaisessa työpajassa.

UNKARIN VALTUUSKUNNAN JOHTAJAN varapääministeri Hegedüsin lausunto MOSKOVAN KONFERENSSISSA

Kunnioitettava konferenssi!

Sallikaa minun ensinnäkin Unkarin hallituksen nimissä ilmaista kiitokseni Neuvostoliiton hallitukselle sen johdosta, että se Euroopan rauhan turvaamista tarkoittavilla ehdotuksillaan ja konferenssin koollekutsumisella on luonut mahdollisuuden Euroopan

Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja András Hegedüs.

maille neuvotella Euroopan kollektiivisen turvallisuuden kysymyksestä.

Unkarin kansa, joka haluaa olla mukana kaikkialla, missä taistellaan rauhan asian puolesta, on vastaanottanut tämän konferenssin koollekutsumisen suurella luottamuksella, sillä se on vakuuttunut siitä, että tämä konferenssi myötävaikuttaa myös Unkarin kansaa uhkaavan sodanvaaran torjumiseen ja Saksan kysymyksen rauhanomaiseen ratkaisuun. Unkarin kansan laajoissa piireissä, työläisten, talonpoikien ja sivistyneistön joukossa on erittäin suopeasti otettu vastaan Neuvostoliiton Berliinin konferenssissa tekemä ehdotus Euroopan kollektiivisen turvallisuussopimuksen luonnoksesta. Unkarin kansa toivoi, että Euroopan valtioiden hallitukset, tunnustaen kansojensa elinedut ja heräten tietoisuuteen siitä uhkaavasta vaarasta, mitä Saksan militarismin henkiinherättäminen merkitsee, olisivat omaksuneet kollektiivisen turvallisuuden ajatuksen ja täten antaneet todisteen vilpittömästä rauhankaipuustaan.

Unkarin hallituksen mielestä tämä Neuvostoliiton sopimusluonnos, johon voisivat yhdenvertaisina liittyä kaikki Euroopan valtiot yhteiskunnallisesta järjestelmästään riippumatta — yhtenäisen, rauhaarakastavan Saksan muodostamiseen saakka myös Saksan Demokraattinen Tasavalta ja Saksan Liittotasavalta — merkitsee varminta lähtökohtaa Euroopan kollektiivisen turvallisuuden luomiseksi. Berliinin konferenssin jälkeinen aika on osoittanut, että Euroopan kollektiivisen turvallisuuden ajatus on saanut suopean vastaanoton yhä laajemmissa piireissä kaikissa Euroopan maissa, ja tähän konferenssiin osallistumattomienkin valtioiden hallituspiireissä yhä useammat tunnustavat sen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden.

On valitettavaa, että Yhdysvaltojen, ja sitä seuraten Englannin ja Ranskan suuntaa-antavat piirit ovat kieltäytyneet neuvottelemasta Neuvostoliiton ehdotuksesta, eivätkä ole edes tehneet minkäänlaisia ehdotuksia Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luomiseksi, vieläpä Pariisin sopimuksilla ja kiirehtimällä niiden ratifioimista vaarantavat Euroopan kansojen turvallisuuden. Myös Yhdysvaltojen nootti marraskuun 29 päivänä paljastaa avoimen pyrkimyksen Saksan militarismin henkiinherättämiseksi ja siten sodanuhan ylläpitämiseksi, todetessaan, että ”Yhdysvaltojen hallitus on omasta puolestaan päättänyt saattaa Pariisin sopimukset voimaan mitä pikimmin eikä salli itseään johdettavan pois tältä tieltä.”

Poisjääneiden maiden nykyinen kanta ei kuitenkaan voi antaa syytä siihen, että ottaisimme pois päiväjärjestyksestä Euroopan kollektiivisen turvallisuuden kysymyksen edes väliaikaisesti. Päinvastoin. On viipymättä otettava päättäväisiä askeleita Euroopan kansojen puolesta kollektiivisen turvallisuuden luomiseksi, Saksan militarismin vaaran torjumiseksi. Unkarin hallituksen mielestä tämä konferenssi ja sen päätökset voivat myötävaikuttaa siihen, että vastuunalaiset piirit niissä maissa, joita tämä koskee, voisivat selvästi nähdä uhkaavan vaaran suuruuden ja heräisivät tietoisuuteen omasta vastuustaan.

Unkarin Kansantasavallan hallituksen nimissä ilmoitan, että Unkarin kansa on valmis Neuvostoliiton ehdotuksen pohjalla aktiivisesti myötävaikuttamaan rauhan turvaamiseen Euroopassa, sillä se tietää omasta kokemuksestaan hyvin, että Saksan militarismin henkiinherättäminen ja sen liittäminen sotilaallisiin liittoutumiin saattaa maamme vaaraan, ja tätä vastaan Euroopan kollektiivisen turvallisuuden luominen voi antaa varman suojan.

UNKARIN KANSAN TAISTELU SAKSAN VALTAPYRKIMYKSIÄ VASTAAN

Unkarin kansa on tuhatvuotisen historiansa aikana alituisesti taistellut Saksan valtapyrkimyksiä vastaan. Viimeisten neljän vuosisadan aikana, aina vuoteen 1945, maamme vapautumiseen saakka, se on elänyt jatkuvasti Saksan ja Itävallan sorron alaisena.

Vieras valta kahlitsi terrorikeinoin Unkarin henkisen elämän ja väkivaltaisella saksalaistamisella esti Unkarin kansallisen kulttuurin kehityksen. Pitkän aikaa oli Unkarin kielen käyttökin kiellettyä.

Viimeisen vuosisadan kuluessa on Unkarin kansa yhden sukupolven aikana kahdesti pakotettu osallistumaan verisiin sotiin Saksan valtapyrkimysten puolesta. Jo ensimmäinen maailmansota vaati suuria ihmis- ja aineellisia uhreja. Joka neljäskymmenes maan asukas joutui sodan uhriksi. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen valtaanpäässyt Horthyn fasismi petti Unkarin kansan edut antautuen kansanvastaisen valtansa säilyttämiseksi yhteistyöhön Saksan fasistien kanssa.

Toisen maailmansodan valmistelemisen kaudella, Hitlerin valtaanpääsyn jälkeen, lisääntyi vuosi vuodelta Unkarin riippuvaisuus, joka muistutti suorastaan siirtomaa-asemaa. Unkarin kansantalous joutui ulkomaankaupan kautta yhä riippuvampaan suhteeseen fasistisesta Saksasta. Ulkomaankaupan anastamisen ohella alkoi Saksan taloudellinen tunkeutuminen Unkarin

talouselämän kaikille aloille. Saksalaiset monopolistit iskivät kyntensä Unkarin tärkeimpiin raaka-aineaarteisiin. Unkarin bauksiitista kuljetettiin 96 prosenttia Saksaan, jossa se jalostettiin alumiiniksi. Unkarin väestön oli pakko ostaa unkarilaisesta bauksiitista valmistettuja tuotteita moninkertaisesta hinnasta. Useilla Unkarin teollisuuden aloilla saksalaisilla trusteilla ja niiden unkarilaisilla yrityksillä oli johtava asema. Saksalaiset suurpankit hallitsivat Unkarin luottolaitosta ja valvoivat Unkarin pankkeja.

Vuonna 1938 Itävallan väkivaltaisen Saksaan liittämisen johdosta Saksan armeija ilmestyi Unkarin rajoille. Anschluss lisäsi maan poliittista ja taloudellista riippuvaisuutta.

Maan taloudellisia vaikeuksia lisäsi se, että sotaa valmistava fasistinen Saksa rasitti Unkarin kansaa valtavilla aseistamistaakoilla. Saksan valtapyrkimyksiin alistuva Unkarin hallitseva luokka pakotti Unkarin kansan vastoin sen tahtoa agressiivisen Berliinin—Rooman akselin puolella erilaisiin sotaisiin seikkailuihin ja lopulta toiseen maailmansotaan. Saksan imperialististen piirien puolesta vietiin teurastettaviksi satojatuhansia unkarilaisia: joka kahdeskymmenes Unkarin kansalainen tuhoutui Saksan valtapyrkimysten puolesta. Voidaan sanoa, ettei ole sellaista unkarilaista perhettä, jota toinen maailmansota ei olisi koetellut tavalla tai toisella. Toisen maailmansodan aikana lisääntynyt terrori, sotarasitusten kasvaminen, maan ryöstäminen aiheutti niin suurta katkeruutta Unkarin kansan keskuudessa, etteivät saksalaiset vuoden 1944 keväällä enää voineet luottaa heidän kanssaan liittoutuneen Horthy-järjestelmän lujuuteen, vaan yhteisymmärryksessä näiden kanssa miehittivät maan. Näin Unkari menetti näennäisenkin riippumattomuutensa ja joutui Saksan fasististen palkkasotureiden uhriksi.

Saksalaismiehityksen ja Saksan imperialististen pyrkimysten palveluksessa käydyn sodan seurauksena 40,2 prosenttia Unkarin kansallisomaisuudesta tuhoutui. Sodan vauriot vastasivat seitsemän vuoden koko kansantulon arvoa. Tehdasteollisuuden tuotanto laski sodanedelliseen verrattuna 30 prosenttiin ja vehnän kylvöala 45 prosenttiin. Hyvin suuria arvoja veivät mukanaan saksalaiset ja unkarilaiset fasistit. Länteen vietiin muun muassa 85 prosenttia rautateiden vaunu- ja veturikannasta, 96 prosenttia autoista, 80 prosenttia hevoskannasta, 40 prosenttia nautakarjasta ja 415 tehtaan koneistot. Monet kansalliset kulttuuriaarteet ja muistomerkit tuhoutuivat. Sen lisäksi huomattava osa Unkarin kansallisista ja kulttuuriarvoista ryöstettiin.

Vapauttava neuvostoarmeija avasi valtavaa verenhukkaa kärsineelle, ryöstetylle ja häväistylle Unkarin kansalle tien uuteen elämään, nousuun ja kansalliseen riippumattomuuteen. Vapautuksen jälkeisenä aikana Unkari on kehittynyt suuresti. Heti vapautumisen jälkeen toteutui Unkarin talonpoikaiston vuosisatainen unelma: maa annettiin Unkarin miljoonille maattomille talonpojille. Unkarin työväenluokka ryhtyi innokkaasti jälleenrakennustyöhön, eikä ainoastaan korjannut sodan aiheuttamia vaurioita vaan loi myös koko joukon valtavia teollisuuslaitoksia. Unkarin kansa otti käyttöönsä ja omistukseensa maan arvot ja Unkarin maaperän aarteet. Kulttuuriaarteet muuttuivat harvojen etuoikeudesta koko kansan yhteiseksi aarteeksi.

Nyt Unkarin työväenluokka, talonpoikaisto ja sivistyneistö työskentelee innokkaasti, sillä kansa tietää itse nauttivansa työnsä hedelmät. Maassamme on kehittynyt suuri kansallinen yhtenäisyysliike, johon rinta rinnan osallistuvat työläiset, talonpojat ja sivistyneistö, Unkarin kansan kaikki kerrokset.

Näinä päivinä pidetyt neuvostojen vaalitkin osoittavat Unkarin kansan toteuttavan ennennäkemättömän yhtenäisenä hallituksen ohjelmaa, jonka tarkoituksena on rauhan turvaaminen ja koko väestön taloudellisten ja kulttuuritarpeiden tyydyttäminen yhä suuremmassa määrin. Unkarin kansan, meidän maamme kaikkien kansalaisten kiihkein toivomus on suojella ja kehittää edelleen tähän mennessä saavutettuja tuloksia. Unkarin Kansantasavallan hallitusta on johtanut ja johtaa ulkopolitiikassaan tämän päämäärän turvaaminen.

Historia opettaa meille, että kansojen väliset erimielisyydet estävät kehitystä. Tonavan seuduilla, kuten Euroopan muissakin osissa, moni oikea asia on joutunut häviölle sen vuoksi, että siellä asuvat kansat on kiihoitettu toisiaan vastaan. Ottaen oppia tästä historian opetuksesta olemme rakentaneet mielihyvin ystävyyssiteitämme ennenkaikkea neuvostokansan ja muiden veljeskansojen kanssa, jotka vapautumisen jälkeen ojensivat auttavan käden Unkarin kansan kohottamiseksi. Yhteistyö, joka Unkarin ja ystävämaiden, ennenkaikkea Unkarin ja Neuvostoliiton kesken on viimeisten kymmenen vuoden kuluessa kehittynyt, on kaikkien niiden menestysten huomattavin tekijä, joita Unkarin kansa on saavuttanut maansa rakentamisessa, kansan-Unkarin luomisessa.

PYRIMME RAUHAAN JA YSTÄVYYTEEN MAAILMAN KAIKKIEN MAIDEN JA KANSOJEN KANSSA

Ystävyyssuhteiden mukaisesti solmittiin Unkarin ja Neuvostoliiton kesken ystävyys-, yhteistyö- ja keskinäinen avunantosopimus. Samanlainen sopimussuhde liittää maamme muihin kansandemokraattisiin maihin.

Koko hallituksemme ulkopolitiikalle on luonteenomaista pyrkimys näiden suhteiden jatkuvan kehittämisen ohella luoda normaalit suhteet myös muihin maihin. Tämän mukaisesti olemme normalisoineet suhteemme naapurimaahamme Jugoslaviaan, jonka kanssa olemme solmineet useita tärkeitä sopimuksia, ja meidän tarkoituksenamme on kulkea edelleen tätä tietä. Olemme valmiit solmimaan uudelleen normaalit hyvät naapuruussuhteet Itävallan kanssa. Tässä suhteessa olemme jo saavuttaneetkin tuloksia.

Käymme kauppaa jokseenkin kaikkien maiden kanssa maailmassa. Myös kulttuuri- ja urheilusuhteemme ovat laajentuneet.

Ulkopolitiikan alalla koko Unkarin Kansantasavallan toiminta on suuntautunut ja suuntautuu siihen, että se voisi elää rauhassa ja ystävyydessä maailman kaikkien maiden ja kansojen kanssa ottaen huomioon molemminpuoliset edut.

Se seikka, ettei Saksan ja Itävallan kysymyksiä ole ratkaistu, ja että ilmenee pyrkimystä Saksan imperialismin henkiinherättämiseen, vaarantaa tämän ulkopolitiikkamme päämäärän, kansamme turvallisuuden.

Unkarin kansa näki toisen maailmansodan jälkeen takeen nousulleen sodan hävityksistä siinä, että voittaneet suurvallat Potsdamin sopimuksessa kielsivät Saksan jälleenvarustamisen. Unkarin kansa yhdessä maailman rauhaarakastavien kansojen kanssa on pettyneenä huomannut, että läntiset miehitysvallat — ennenkaikkea Yhdysvallat — eivät toteuta sopimuksia Länsi-Saksan sotilaallisen voiman, sotapotentiaalin hävittämisestä, vaan tarkoituksenaan valmistella sotasuunnitelmiaan askel askeleelta poistavat nekin rajoittavat toimenpiteet, mitä itse ovat luoneet.

Unkarin kansa on suuresti huolestuneena seurannut, miten vuodesta vuoteen kasvaa Saksan militarismin

henkiinherättämisen uhkaava vaara. Syyskuussa 1949 luotiin Bonnin valtio, vuonna 1951 muodollisestikin lopetettiin Länsi-Saksan raskaan teollisuuden rajoitukset ja valvonta.

Läntiset miehitysvallat ovat myötävaikuttaneet siihen, että Adenauerin hallitus on erilaisten järjestöjen, aseveliliittojen, rajapoliisimuodostelmien ym. nimien suojassa voinut luoda uuden Länsi-Saksan armeijan perustan sotarikollisten, entisten Wehrmachtin ja SS-kenraaleiden ja upseereiden johdolla. On yleisesti tunnettua, että kahdessa maailmansodassa pahamaineisiksi tulleet saksalaiset sotatuotantotehtaat ovat jälleen toiminnassa, tuottavat jopa myrkkykaasuja ja muitakin joukkotuhoaseita.

Länsi-Saksan hallituspiirit yhteistyössä Amerikan Yhdysvaltojen kanssa eivät kavahda edes sitä, että muodostavat tuholaisjärjestöjä unkarilaisista ja muista sotarikollisista ja fasisteista Neuvostoliittoa ja kansandemokratioita, näiden joukossa myös Unkaria vastaan.

Saksan imperialismi, joka on tuottanut Unkarille mittaamattomia vahinkoja, elää jälleen, ja Bonnin Saksan revanshipolitiikkaa johtavat samat monopolistipiirit, jotka ennen olivat Unkarin kansan sortajia ja riistäjiä. Sellainen Saksan monopolien yleisesti tunnettu edustaja kuin Hjalmar Schacht, joka oli fasistisen Saksan huomattavimpia taloudellisia johtajia, on katsonut ajan tulleen voidakseen julistaa: ”On jälleen koittanut hetki, jolloin voimme lyödä itsemme läpi Sarajevosta Japaniin ulottuvalla alueella”.

Unkarin kansalle ovat erikoisen vaarallisia ne Saksan imperialismin taloudelliset, poliittiset ja sotilaalliset pyrkimykset, joiden suuntana on Itävallan väkivaltainen liittäminen Saksaan. Bonnin hallituksen muodostamisesta lähtien ovat suunnitelmat Itävallan väkivaltaisesta liittämisestä lisääntyneet ja saaneet konkreettisen muodon. Länsi-Saksan monopolistit pyrkivät yhteisymmärryksessä Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen kanssa valtaamaan Itävallan teollisuuden avainasemat.

Länsi-Saksan taloudellinen tunkeutuminen Itävaltaan ilmenee ennenkaikkea siinä, että länsisaksalaiset monopolit vaativat takaisin sodan jälkeen kansallistettua omaisuuttaan. Jos ne saavuttaisivat tämän päämääränsä, niiden käsiin joutuisi 100 prosenttia Itävallan raudan ja teräksen tuotannosta, 100 prosenttia kuparin ja lyijyn tuotannosta, 90 prosenttia alumiinin tuotannosta ja 95 prosenttia hiilen tuotannosta. Arvelen, että nämä luvut puhuvat itse puolestaan.

Bonnin hallituksen johtavat poliitikot ja ministerit ovat lausunnoissaan monesti ilmaisseet pitävänsä kaikkia niitä alueita, jotka joskus ovat kuuluneet Saksaan, nykyäänkin Saksan elimellisinä osina. Bonnin hallituksen yleissaksalaisten asioiden ministeri Kaiser julisti, että todellinen Eurooppa tulee mahdolliseksi vasta saksalaisen blokin todellisen uudelleenmuodostamisen jälkeen, ja samalla nimitti Itävallan ensimmäiseksi niiden maiden joukossa, joiden hänen mielestään pitäisi yhdistyä tähän blokkiin.

On kuvaavaa, että Bonnin korkein oikeus äskettäin julisti yksinkertaisella päätöksellä 75.000 Länsi-Saksassa asuvaa Itävallan kansalaista Saksan kansalaisiksi.

VELVOLLISUUTEMME KANSAAMME KOHTAAN ON HUOLEHTIA MAAMME RIIPPUMATTOMUUDEN PUOLUSTAMISESTA, SEN RAUHAN TURVAAMISESTA

Monet länsieurooppalaiset lehdet ovat maininneet, että perustettavan Itävallan armeijan suunnitelma on laadittu Bonnissa, ja Bonnin hallituksen ”sotaministeri” on tehnyt ehdotuksen Itävallan armeijan perustamisen valmistelusta sekä siitä, miten Itävallan valtiosihteeri Grafin johdolla Wienissä toimiva sotilaskomitea toimisi yhdessä ”Bonnin sotaministeriön” kanssa.

Itävallan hallituksen sekä läntisten miehitysviranomaisten luvalla ja niiden tukemina toimii Itävallassa lukuisa joukko sellaisia avoimesti fasistisia järjestöjä, jotka julistavat, että ”elinkelvoton” Itävalta on liitettävä Bonnin tasavaltaan.

Unkarin kansa näkee selvästi, millaista vaaraa sille merkitsisi, jos aggressiivinen Saksan militarismi pääsisi sen välittömään naapuruuteen.

Unkarin hallituksen velvollisuus kansaansa kohtaan on huolehtia maan riippumattomuuden puolustamisesta, rauhan turvaamisesta. Senvuoksi se on esittänyt vastalauseen Bonnin sopimuksen johdosta ja sen vuoksi pitänyt Saksan Demokraattisen Tasavallan muodostamista merkitykseltään suurena.

Unkarin kansa on seurannut ja seuraa yhä lisääntyvällä luottamuksella ja myötätunnolla Saksan Demokraattisen Tasavallan kansan ja hallituksen päättäväistä taistelua Saksan militarismin henkiinherättämistä vastaan ja niitä voimainponnistuksia, joita Saksan Demokraattinen Tasavalta tekee Saksan kansan yhdistämiseksi rauhanomaisin keinoin. Saksan Demokraattisen Tasavallan muodostuminen osoittaa Unkarin kansalle ennenkaikkea, että siinä maassa on huomattavia demokraattisia voimia, joiden päämääränä on yhtenäisen, rauhaarakastavan Saksan toteuttaminen. Sen vuoksi Unkarin Kansantasavallan hallitus tukee kaikin voimin Saksan Demokraattisen Tasavallan hallituksen marraskuun 19. pnä 1954 antamaa julistusta, joka konkreettisin ehdotuksin hahmoittelee tavan, millä Saksan kysymys voidaan ratkaista rauhanomaisin keinoin.

Unkarin kansa toteaa iloiten, että Neuvostoliiton ehdotukset Euroopan kollektiivisesta turvallisuudesta eivät suuntaudu vain Saksan aseistamisesta johtuvan vaaran poistamiseen, vaan samalla myös osoittavat varman tien koko Saksan kysymyksen järjestämiseen rauhanomaisin keinoin. Unkarin hallitus on täydelleen yhtä mieltä siitä, mihin Molotovkin johtavassa lausunnossaan viittasi, että Saksan kysymyksen rauhanomainen järjestely ja Euroopan kollektiivisen turvallisuuden luominen kuuluvat eroittamattomasti yhteen. Nyt on entistäkin selvempää, että jos Euroopan valtiot ennen toista maailmansotaa olisivat omaksuneet Neuvostoliiton kannan kollektiivisesta turvallisuudesta ja rauhan jakamattomuudesta, silloin oltaisiin voitu pelastua Saksan militarismin aiheuttamista kauheista hävityksistä.

Unkarin kansa on syvästi vakuuttunut siitä, että Neuvostoliiton kollektiivisesta turvallisuudesta esittämän kannan ja sen tässä ratkaisevassa kysymyksessä tekemien ehdotusten hyväksyminen tekisi Unkarille mahdolliseksi jatkaa rakennustyötään Euroopan sydämessä turvallisuuden ja rauhan ilmapiirissä.

Neuvostoliiton jatkuvat ponnistelut ja aloitteet Euroopan kaikkien maiden turvallisuuden puolesta lisäävät jokaisen unkarilaisen rakkautta ja luottamusta Neuvostoliittoa kohtaan. Unkarin suurin toivomus on osallistua ja aktiivisesti tukea niitä valtavia ponnistuksia, joita Neuvostoliiton johdolla tehdään rauhan turvaamiseksi ja Saksan militarismin vaaran torjumiseksi.

Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luominen ja sen mukana yhtenäisen, demokraattisen, rauhaarakastavan Saksan muodostaminen merkitsisi, että aseistautumiskilpailun Euroopan kansoille aiheuttamat taakat kevenisivät. Sellaisen turvallisuusjärjestelmän aikaansaaminen helpottaisi myös Unkarin kansan rauhanomaisen rakennustyön jatkamista,

koska se ei pakottaisi voimakkaammin tehostamaan maan puolustuskykyä, kun sitävastoin historian opetusten mukaan Länsi-Saksan uudelleenaseistaminen ehdottomasti merkitsee tätä.

Yhtenäisen, demokraattisen, rauhaarakastavan Saksan syntyminen turvaisi myös taloudellisten ja kulttuurisuhteiden jatkuvan kehittymisen Saksan ja Unkarin kansojen kesken, molempien kansojen hyväksi. Aseistettu Länsi-Saksa sen sijaan aiheuttaisi Euroopassa turvattomuutta ja kahnauksia ja tekisi miltei mahdottomaksi nykyistenkin aivan riittämättömien suhteiden ylläpitämisen.

Unkarin kansan eduille on tärkeätä myös Itävallan kysymyksen rauhanomainen ratkaisu Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän puitteissa. Demokraattinen, uuden Anschlussin uhalta turvattu Itävalta tekisi mahdolliseksi molempien maiden kesken sellaisten taloudellisten- ja kulttuurisiteiden kehittymisen, joita molempien maiden olosuhteet edellyttävät tarpeellisiksi. Lyhyesti sanoen, tällä tavoin tulisi mahdolliseksi hyvien naapuruussuhteiden muodostuminen Unkarin ja Itävallan kesken sekä Itävallan että Unkarin kansan parhaaksi.

Nämä näkökohdat johtivat Unkarin Kansantasavallan hallituksen tukemaan Neuvostoliiton ehdotusta Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luomiseksi ja yleiseurooppalaisen konferenssin koollekutsumiseksi, ja sen vuoksi se vastustaa kaikkia pyrkimyksiä Saksan militarismin henkiinherättämiseksi, revanshinälkäisen Länsi-Saksan armeijan muodostamiseksi ja sen varustamiseksi atomi- ja joukkotuhoaseilla.

Unkarin hallitusvaltuuskunta yhtyy täysin Molotovin arviointiin Euroopan tilanteesta ja on yhtä mieltä siitä, että Pariisin sopimusten ratifiointi merkitsee sodanvaaran kasvua ja luo Eurooppaan uuden tilanteen. Tämä tekee välttämättömäksi sen, että Pariisin sopimusten ratifioinnin tapahtuessa konferenssiin osallistuvat rauhaarakastavat maat ryhtyvät päättäväisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin maittensa turvallisuuden puolustamiseksi ja toteuttavat yhtenäisiä säännöksiä aseellisten voimiensa organisoinnin ja niiden yhteisen johdon alalla. Pidämme perusteltuna ja tarpeellisena, että ne maat — Puolan Kansantasavalta, Tshekkoslovakian Tasavalta ja Saksan Demokraattinen Tasavalta — joiden rajoja välittömästi uhkaa Saksan militarismin henkiinherättäminen, niiden yleisten yhteisten toimenpiteiden ohella, joihin kaikkien konferenssiin osallistuvien maiden on ryhdyttävä, tilanteen mukaisesti laativat ja toteuttavat erikseen yhteisiä toimenpiteitä rajojensa turvaamiseksi.

Unkarin Kansantasavallan hallitus näkee Pariisin sopimuksissa maataan uhkaavan vakavan vaaran ja sen vuoksi se on päättänyt mitä kiinteimmin toimia yhdessä Neuvostoliiton ja muiden rauhaarakastavien maiden kanssa ja ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, mukaanluettuna myös sotilaallisluontoiset, maan puolustuskyvyn tehostamiseksi. Kansamme historian opetukset tekevät välttämättömäksi, että Unkarin kansa nousee päättävästi vastustamaan Saksan imperialismin henkiinherättämistä ja uuden sodan valmistelua.

Unkarin Kansantasavallan kansa ja hallitus haluaa rauhaa. Maamme paljon kärsineen vanhemman sukupolven ja nyt kasvavan sukupolven äänet sulautuvat yhteiseen rauhan vaatimukseen. Me haluamme rauhaa, ja sen vuoksi olemme päättäneet kaikin voiminemme vastustaa Saksan agression henkiinherättämistä, mikä ennenkaikkea uhkaa meidän rauhaamme.

Unkarin hallitusvaltuuskunta tekee voitavansa tämän konferenssin onnistumiseksi, ja julistaa koko Unkarin kansan nimissä: Unkari on valmis kaikin voimin taistelemaan rauhan puolustamiseksi.

EUROOPAN RAUHA TURVATTAVA!

Moskovan konferenssin julkilausuma

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton, Puolan Kansantasavallan, Tshekkoslovakian Kansantasavallan, Saksan Demokraattisen Tasavallan, Unkarin Kansantasavallan, Romanian Kansantasavallan, Bulgarian Kansantasavallan ja Albanian Kansantasavallan edustajat sekä Kiinan Kansantasavallan huomioitsijoina olevat edustajat ovat kokoontuneet Moskovaan konferenssiin harkitakseen tilannetta, joka on syntynyt Euroopassa eräiden länsivaltojen Pariisissa ja Lontoossa tekemien päätösten johdosta.

Käynnissä olevan konferenssin osanottajavaltioiden hallitukset ovat esittäneet valittelunsa sen johdosta, etteivät kaikki Euroopan valtiot ole katsoneet mahdolliseksi osallistua syntyneen tilanteen käsittelyyn. Lontoon ja Pariisin sopimusten aloitteentekijävaltiot, Amerikan Yhdysvallat, Ranska ja Englanti eivät myöskään ole siihen osallistuneet. Niiden vastaukset marraskuun 29 päivältä osoittavat niiden nimenomaisena pyrkimyksenä olevan Pariisin sopimuksien ratifioiminen millä keinolla tahansa.

PARIISIN SOPIMUSTEN TOTEUTTAMINEN VAARANTAA TILANTEEN EUROOPASSA

Lokakuun 23 päivänä allekirjoitettiin Pariisin kokouksessa Länsi-Saksaa koskeva sopimus, jota seurasi yhdeksän valtion Lontoon kokous, nimittäin Amerikan Yhdysvaltojen, Englannin, Ranskan, Länsi-Saksan, Italian, Belgian, Hollannin, Luxemburgin ja Kanadan. Nämä sopimukset edellyttävät Länsi-Saksan uudelleenaseistamista sekä Länsi-Saksan liittämistä Pohjois-Atlantin liittoon, samoinkuin jälleen kokoonharsittuun ns. ”Länsi-Euroopan liittoon”. Jokin aika sitten suoritettiin nimittäin Saksan militarismin henkiinherättämisyrityksiä Länsi-Saksan aseistamiseksi ”Euroopan puolustusyhteisön” nimissä. Nämä yritykset romahtivat kohdatessaan Euroopan kansojen, ennen muita Ranskan kansan horjumattoman vastuksen. Nyt yritetään suorittaa Saksan militarismin henkiinherättelyä toisissa merkeissä, ja tässä mielessä tehdään kaikki voitava nykyisen tavoit-

teen, Pariisin sopimusten ratifioimisen pikaiseksi toteuttamiseksi.

Tällaisen tilanteen vallitessa kokoontuneen konferenssin osanottajavaltioiden hallitukset katsovat välttämättömäksi kiinnittää kaikkien Euroopan valtioiden huomion siihen, että Pariisin sopimusten toteuttaminen johtaa kansainvälisten suhteiden vakavaan huonontumiseen Euroopassa. Näiden sopimusten toteuttaminen ei ainoastaan luo uusia, entistä suurempia esteitä Saksan kysymyksen ratkaisulle ja Saksan yhtenäisyyden palauttamiselle rauhantahtoisena demokraattisena valtiona, vaan asettaa Saksan osat toisiaan vastaan muuttamalla Länsi-Saksan uuden sodan vaaralliseksi ahjoksi Euroopassa.

LÄNSI-SAKSAN ASEVOIMAT TAVOITTELEVAT JOHTOASEMAA

Saksan kysymysten rauhanomaiseen ratkaisuun osallistumisen sijasta nämä sopimukset antavat Länsi-Saksan militaristeille ja revanshisteille vapaat kädet lisäten Euroopan kansojen turvallisuuden uhkaa.

Pariisin sopimukset ovat suoranaisessa ristiriidassa niiden mahdollisuuksien kanssa, joita viime aikoina on ollut havaittavissa kansainvälisiä suhteita rasittavan jännityksen jatkuvaksi lieventämiseksi. Rauhantahtoisten valtioiden ponnistelujen ansiosta lopetettiin sota Koreassa viime vuoden puolivälissä. Tänä vuonna pidetyt Geneven neuvottelut aikaansaivat kahdeksanvuotisen Indo-Kiinan sodan lopettamisen sekä edistävät olosuhteiden huomattavaa normalisoitumista tällä alueella. Ei myöskään voida olla huomioimatta sitä, että Yhtyneet Kansakunnat-järjestössä on ollut huomattavaa edistymistä atomiaseiden yleistä rajoittamista ja niiden kieltämistä koskevissa neuvotteluissa.

Kaikki tämä on saavutettu eräiden aggressiivisten, kansainvälisen tilanteen kärjistämiseen pyrkivien valtioiden asennoitumisesta huolimatta.

Niinikään aikana, jolloin polttavien kansainvälisten kysymysten ratkaiseminen oli helpottumassa, eräiden Lontoon ja Pariisin sopimuksiin osallistuvien valtioiden johtavat piirit ovat ottaneet päämääräkseen Saksan militarismin elvyttämisen laskematta tämän askelen seurauksia. Pariisin sopimukset edellyttävät puolimiljoonaisen Länsi-Saksan armeijan luomista. Näiden länsisaksalaisten sotavoimien miesvahvuus ylittää viisinkertaisesti Versaillesin sopimuksen salliman koko Saksan armeijan miesvahvuuden, ja kuitenkin tämän sopimuksen mukainen satatuhatta miestä käsittävä silloinen Reichswehr oli monimiljoonaisen hitleriläisen armeijan runkomuodostelma.

Saksan militaristit eivät nytkään salaa, että heidän suunnitelmiinsa kuuluu Länsi-Saksan armeijan miesvahvuuden lisääminen 12 divisioonasta ensin 30 divisioonaa käsittävään sekä sitten aina 60 divisioonan armeijaan saakka. Länsi-Saksan armeijan luominen merkitsee itse asiassa mahtitekijää muihin "Länsi-Euroopan liittoon" osallistujiin nähden, mikä epäilemättä johtaa siihen, että Länsi-Saksan militaristien käsissä olevat asevoimat saavat johtavan aseman Länsi-Euroopassa. Länsi-Saksan armeijan perustaminen on vaarallista jo siitä syystä, että sen johtoon asetetaan entisen hitleriläisen armeijan kenraalikunnan edustajia, jotka vielä aivan hiljakkoin olivat sekä itä- että länsi-Eurooppaa vastaan tähdätyn fasistisen hyökkäyksen järjestäjiä ja osanottajia.

ATOMISODAN VAARA KASVAA

Vastoin kansainvälisiä sopimuksia, joilla on kielletty Saksan sotapotentiaalin uudelleen kehittäminen, Länsi-Saksan sotateollisuutta lisätään jälleen aivan avoimesti. Ruhrin teollisuus siirtyy yhä enemmän asetuotantoon. Ei pidä unohtaa, että on kysymys samasta Ruhrista, joka lukemattomia kertoja on ollut pääasevarikkona, jossa on taottu aseet saksalaisten militaristien käymiä hyökkäyssotia varten.

Lisäksi Pariisin sopimukset avaavat tien atomitutkimuksille, jotka tekevät mahdolliseksi atomi- ja vetyaseiden tuotannon Länsi-Saksassa, samoin kuin sen varustamisen atomiaseistuksella muiden valtioiden toimesta. Näiden sopimusten perusteella Länsi-Saksa saa mahdollisuuden aseistautua atomiaseilla.

Se merkitsee sitä, että atomiaseet joutuvat niiden käsiin, jotka vielä aivan hiljakkoin levittäessään veristä hitleriläistä "uutta järjestystä" kylvivät kuolemaa ja hävitystä Eurooppaan ja asettivat päämääräkseen kokonaisten kansakuntien hävittämisen. Juuri he tuhosivat kuolemanleireissä miljoonia rauhallisia kansalaisia — puolalaisia, venäläisiä, juutalaisia, ukrainalaisia, valkovenäläisiä, ranskalaisia, serbejä, tshekkejä, slovakkeja, belgialaisia, norjalaisia ja muita.

Se merkitsee sitä, että atomiaseet tulevat olemaan niiden ihmisten käsissä, jotka jo tällä hetkellä julistavat revanshisuunnitelmiaan Euroopassa. Näiden suunnitelmien toteuttaminen lisää suuressa määrin tuhoisan atomisodan vaaraa raskaine seurauksineen kansoille etenkin Euroopan tiheimmin asutuissa osissa.

Laskelmat, joiden mukaan jälleenaseistetun Länsi-Saksan kytkeminen Länsi-Euroopan sotilasliittoon antaisi mahdollisuuden rajoittaa saksalaisen militarismin kasvu jonkinlaisiin rajoihin, herättävät Euroopan kansojen keskuudessa oikeutettua epäluuloa. Vastaavanlaisia kokeita on suoritettu jo aikaisemminkin, mutta ne ovat epäonnistuneet. Ei ole mahdollista turvata Euroopan rauhaa avaamalla tie Saksan militarismin elvyttämiselle ja tuudittautumalla uneen luottaen joihinkin takeisiin, joiden tehottomuus on aivan ilmeinen. Euroopan rauhan turvaamiseksi on välttämätöntä, että saksalaisen militarismin elvyttäminen estetään.

SOTILASDIKTATUURI LÄNSI-SAKSAAN?

Länsi-Saksan jälleenaseistaminen merkitsee sitä, että militarististen ja revanshististen voimien merkitys ja vaikutus siellä vahvistuu yhä enemmän. Tämän tilanteen eittämättömänä seurauksena tulisi olemaan demokraattisten oikeuksien jatkuva supistuminen Länsi-Saksassa ja sen muuttuminen sotilaalliseksi valtioksi. Kuvaavaa on, että Pariisin sopimukseen ei mahtunut pykälää, jolla olisi turvattu Länsi-Saksan asukkaiden demokraattiset oikeudet. Sen sijaan ne sisälsivät velvoituksia Länsi-Saksan viranomaisille hyväksyä lakeja "poikkeustilasta", joka selvästi on tähdätty väestön demokraattisia oikeuksia ja vapautta vastaan.

Elvyttäessään Saksan militarismia ja suodessaan militaristeille todellisen vallan ja erikoisoikeudet Pariisin sopimus avaa tien sotilaallisen diktatuurin perustamiselle Länsi-Saksaan. Nämä sopimukset eivät vain ole ristiriidassa Saksan kansan etujen kanssa, vaan ovat välittömästi suunnatut Saksan työväenluokkaa vastaan, ne toimivat Länsi-Saksan demokraattisten voimien tukahduttamiseksi. Ne olosuhteet, jotka Pariisin sopimus valmistaa Länsi-Saksalle, muistuttavat suuressa määrin sitä tilannetta, joka Saksassa vallitsi hiukan ennen Hitlerin valtaanpääsyä. On tunnettua, miten saksalaiset militaristit käyttivät Saksan silloisen presidentti Hindenburgin oikeutta julistaa "poikkeustila" demokraattisten vapauksien ja oikeuksien lakkauttamiseen, hävittääkseen työväenjärjestöt ja perustaakseen Saksan fasistisen diktatuurin.

ITSENÄISYYDEN SIJASTA ORJUUTTA

Pariisin sopimuksessa puhutaan ”miehityksen lakkauttamisesta” ja ns. suvereniteetin myöntämisestä Länsi-Saksalle, mutta todellisuudessa se Länsi-Saksan ”suvereniteetti”, josta Pariisin sopimuksissa puhutaan, supistuu Länsi-Saksan militaristien ja revanshistien oikeuteen perustaa armeija, jota Pariisin sopimuksen laatijat aikovat käyttää hyödykseen; tykinruokana omiin tarkoituksiin. Samalla Pariisin sopimus tyrkyttää Länsi-Saksalle USAn ja Englannin joukkojen miehitystä aina vuoteen 1998, ja täten on tarkoituksena luoda Länsi-Saksasta eräs USAn hyökkäyssuunnitelmia Euroopassa palvelevista tärkeimmistä hyökkäysalueista. Näissä olosuhteissa ei ole vaikeata nähdä minkä arvoisia ovat vakuuttelut Länsi-Saksan ”suvereniteetista”, etenkin kun ottaa huomioon, että Pariisin sopimukset jättävät voimaan Bonnin sopimuksen kaikki tärkeimmät orjasitoumukset.

Vastoin vakuutuksia, joita länsivaltojen eräät poliitikot ovat esittäneet Pariisin sopimuksista, ei tilannetta voi käsittää muuten, kuin että on luovuttu ratkaisemasta Saksan kysymystä, luovuttu yhtenäisen Saksan perustamisesta rauhanomaisella ja demokraattisella pohjalla. Suunnitelmat Länsi-Saksan uudelleen aseistamisesta ja sen kytkemisestä sotilaallisiin ryhmittymiin muodostavat nykyisin tärkeimmän esteen Saksan kansallisen uudelleenyhdistämisen tiellä. Se merkitsee, että tämän esteen poistaminen loisi mahdollisuudet neljän vallan sopimukselle Saksan yhtenäisyydestä ja suvereenisuudesta ja siinä mielessä suoritettaville yleissaksalaisille vaaleille silmälläpitäen Saksan kansan etuja.

ASEKAUPPIAILLE VOITTOJA TYÖTÄTEKEVILLE KURJUUTTA

Bonnin poliitikkojen arvion mukaan Länsi-Saksan puolimiljoonaisen armeijan perustamiseen ja sen aseistamiseen tarvitaan suunnilleen 10 miljardia markkaa, ja sen painon joutuvat kantamaan harteillaan Länsi-Saksan työtätekevät, ennen muita työläiset, mikä vuorostaan johtaisi elintason voimakkaaseen laskuun.

Länsi-Saksan uudelleenaseistaminen tietää voittoja yksinomaan suurille länsisaksalaisille monopoleille ja niiden kanssa kiinteässä yhteistyössä oleville USAn, Englannin ja Ranskan suurimmille monopoleille, jotka jo tässä vaiheessa iloitsevat suurista tuloista, joita ne tulevat saamaan asetoimituksista uudelleen muodostettavalle länsisaksalaiselle armeijalle. Nämä asekauppiaat ovat jo useita kertoja lämmitelleet käsiään sodan kustannuksella, mutta se on tuottanut Euroopan kansoille yksinomaan mittaamattomia kärsimyksiä ja vaatinut suunnattomia uhreja.

Nykyisin toistetaan samaa, mitä tehtiin toisen maailmansodan edellä, jolloin saksalaiset konsernit takoivat aseita hitleriläistä hyökkäystä varten ulkomaalaisten ja varsinkin amerikkalaisten monopolien kannattamina ja suoranaisella osanotolla. Nykyisin USAn valtiovallan elimissä ilmenee yhä selvempänä niiden kapitalististen monopolien vaikutus, jotka aikoinaan auttoivat toisen maailmansodan valmisteluja ja aloittamista.

Pariisin sopimukset ovat todisteena siitä, että myös nykyisin eräiden suurvaltojen, ennen kaikkea USAn, johtavat piirit asettavat toiveensa saksalaisen militarismin elvyttämiseen ja pyrkivät nojautumaan omien imperialististen suunnitelmiensa toteuttamiseksi Länsi-Saksan uudelleenaseistamiseen. Näillä sopimuksilla muodostetaan USAn, Englannin ja Ranskan hyökkäyshenkisten piirien sotilasliittoa saksalaisen militarismin kanssa.

Se on kauppakirja, jota järjestellään Saksan kansan kuten muidenkin Euroopan kansojen selän takana, eikä näiden mielipidettä näitä sopimuksia valmisteltaessa ole kukaan kysynyt.

Tällainen hyökkäyshenkinen pakti ei voi palvella Euroopan rauhaa ja turvallisuutta. Sen muodostaminen kärjistää koko Euroopan tilanteen ja monessa suhteessa lisää uuden maailmansodan vaaraa.

MIKÄÄN UHKA EI PAKOTA MUODOSTAMAAN SOTALIITTOA

Uuden sotilaallisen liiton muodostaminen on ristiriidassa Ranskan ja Neuvostoliiton v. 1944 solmiaman liitto- ja keskinäisen avunantosopimuksen sekä Englannin ja Neuvostoliiton v. 1942 solmiaman sodanjälkeistä yhteistyötä ja avunantoa koskevan sopimuksen kanssa, jotka edellyttävät, että Ranska, Englanti ja Neuvostoliitto ryhtyvät yhteisiin toimenpiteisiin tehdäkseen mahdottomaksi uuden hyökkäysvaaran saksalaisen militarismin taholta. Tämä on ristiriidassa kansainvälisten sopimusten kanssa, joita on solmittu paitsi näihin neuvotteluihin osallistuvien valtioiden myös muiden valtioiden kesken, joiden pyrkimyksenä on taata rauha ja turvallisuus kaikille Euroopan valtioille. Länsi-Saksan uudelleenaseistaminen ja sen kytkeminen sotilasliittoihin ei voi olla sopusoinnussa niiden kansainvälisten velvoitusten kanssa, joiden tarkoituksena on estää saksalaisen militarismin uudelleen syntyminen ja jotka USA, Englanti sekä myöhemmin Ranska ottivat kantaakseen Potsdamin sopimuksessa. Tällainen USAn, Ranskan ja Englannin näissä sopimuksissa ottamien velvoitusten rikkominen poistaa valtioiden välisen keskinäisen luottamuksen ja on sovittamattomassa ristiriidassa Euroopan kansojen turvallisuuden vaatimusten kanssa.

Tämän uuden sotilasryhmittymän muodostamista perustellaan sillä, että se muka on välttämätöntä liittoon kuuluvien valtioiden turvallisuuden vuoksi, vaikka todellisuudessa näitä valtioita ei uhkaa kukaan. Länsi-Saksan uudelleenaseistamista ja sen kytkemistä eräiden länsimaiden sotilaallisiin ryhmittymiin yritetään puolustella sillä, että suhteet Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden kanssa on muka järjestettävä ”voiman pohjalle”. Tällöin asia esitetään siten, että tällainen politiikka muka aikaansaisi suotuisammat olosuhteet neuvotteluja varten ja vielä ratkaisemattomat kansainväliset ongelmat saataisiin ratkaistuiksi. Tämän jo täysin luottamuksensa menettäneen politiikan kannattajat eivät salaa sitä, että he haluavat tyrkyttää toisille valtioille päätöksiä, jotka ovat edullisia eräiden länsimaiden imperialistisille piireille. Käytännössä tämä ilmenee siinä, että mainitut piirit pyrkivät maailmanherruuteen. Kuitenkaan ei pitäisi unohtaa, miten ovat päättyneet maailmanherruutta tavoittelevien edeltäjien samantapaiset pyrkimykset.

UUSI PAINOS ”ANTIKOMINTERN-PAKTISTA”

On tunnettua, että joidenkin Euroopan valtioiden toisia Euroopan valtioita vastaan tähdättyjä sotilasliittoja on ollut aikaisemminkin. Toisen maailmansodan aattona hitleriläinen Saksa ja fasistinen Italia muodostivat hyökkäyshenkisen sotilasliiton, johon liittyi myös militaristinen Japani. Tämän ”antikomintern-paktin” nimellä tunnetun liiton järjestäjät koettivat puolustella sen muodostamista ”ideologisin” perustein. Toteutettuna se osoittautui vain väliverhoksi, jonka taakse ne yrittivät kätkeä tämän sotilasryhmittymän todellisen hyökkäyshenkisen luonteen, jonka päämääränä oli maailmanherruuden tavoittelu. On tunnettua, että tämän sotilasliiton

järjestäjät kantavat päävastuun toisen maailmansodan aloittamisesta.

Nyt toistetaan melkein samaa, jälleen pyrkivät uusien sotilasliittojen järjestäjät puolustautumaan vetoamalla valtioiden erilaisiin yhteiskuntarakenteisiin. Näissä lausunnoissa on kuitenkin yhtä vähän totuutta kuin oli "antikomintern-paktin" luojien lausunnoissa heidän käyttäessään tätä paktia maailmansodan valmisteluun ja aloittamiseen.

MUU EUROOPPA PAKOTETAAN ITSEPUOLUSTUSTOIMENPITEISIIN

Kaikki tämä osoittaa, että eräiden länsimaiden sotilaalliset liitot, joihin osallistuu uudelleen aseistettu Länsi-Saksa, perusteltakoon niiden muodostamista millä syillä tahansa, eivät mitenkään voi palvella rauhaa, ja turvallisuutta Euroopassa vaan päinvastoin kärjistävät vakavasti tilannetta Euroopassa ja kiertämättömästi johtavat kilpavarustelun kiihtymiseen kaikkine siitä johtuvine vaarallisine seurauksineen kaikille Euroopan, eikä yksinomaan Euroopan valtioille.

Mikäli mainitut sotilasliitot Euroopassa alkavat laajentaa armeijoitaan, ilmavoimiaan ja muuta aseistustaan ja asiat kehittyvät niin pitkälle, että ryhdytään elvyttämään saksalaista militarismia, silloin muiden Euroopan valtioiden eteen tulee kiertämätön pakko ryhtyä tehokkaisiin itsepuolustustoimenpiteisiin hyökkäyksen torjumiseksi. Tästä seuraa, että kaikkien niiden valtioiden, joita kiinnostaa rauhan ja turvallisuuden takaaminen Euroopassa, on pyrittävä estämään saksalaisen militarismin uudelleenluominen, ennakolta estettävä kilpavarustelun voimistuminen ja edistettävä kaikkien Euroopan valtioiden ponnistelujen yhdistämistä Euroopan turvallisuuden takaamiseksi.

SAKSAN KYSYMYS RATKAISTAVA: VAPAAT VAALIT ENSI VUONNA

Pitäen Saksan kysymyksen ratkaisua tärkeimpänä tehtävänä Euroopan rauhan vakaannuttamiseksi Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton, Puolan kansantasavallan, Tshekkoslovakian tasavallan, Saksan demokraattisen tasavallan, Unkarin kansantasavallan, Romanian kansantasavallan, Bulgarian kansantasavallan ja Albanian kansantasavallan hallitukset ovat sitä mieltä, että Saksan kysymyksen ratkaisemiseksi on ennen kaikkea välttämätöntä:

Luopua suunnitelmista Länsi-Saksan uudelleenaseistamiseksi ja sen kytkemiseksi sotilasliittoihin, jotta poistuisi pahin este Saksan jälleenyhdistämiselle rauhanomaisella ja demokraattisella pohjalla;

saada aikaan sopimus yleissaksalaisten vapaiden vaalien suorittamisesta vuonna 1955 ja tämän pohjalla yhtenäisen, demokraattisen, rauhanomaisen Saksan yleissaksalaisen hallituksen muodostaminen.

Tällöin olisi vihdoinkin mahdollista solmia rauhansopimus Saksan kanssa, mikä on välttämätöntä Euroopan rauhan vakaannuttamiseksi.

On ilman muuta selvää, että Neuvostoliiton ehdotus miehitysjoukkojen poistamisesta Itä- ja Länsi-Saksan alueilta helpottaisi huomattavasti Saksan molempien osien lähentymistä toisiinsa samoin kuin Saksan yhdistämiskysymyksen ratkaisua.

Euroopan koskemattomuuden turvaaminen vaatisi asiasta kiinnostuneiden valtioiden pääsyä sopimukseen Saksan yhdistämiskysymyksessä, mikä on kaikkien rauhantahtoisten Euroopan kansojen ja nimenomaan Saksan kansan etujen mukaista. Amerikan Yhdysvaltojen, Ranskan ja Englannin ottama suunta Länsi-Saksan jälleenvarustamiseksi ja sen liittämiseksi sotilasliittoihin sulkee pois mahdollisuuden Saksan yhdistämissopimukselle,

Länsivaltojen omaksuma kanta ei ainoastaan ehkäise Euroopan koskemattomuuden turvaamista, vaan kaikki rauhantahtoiset kansat pitävät sitä Euroopan rauhaa uhkaavan politiikan ilmauksena.

SOTILASLIITTOJEN TILALLE YHTEISTURVALLISUUSJÄRJESTELMÄ

Täydellinen turvallisuus voidaan Eurooppaan saada vain siten, että toisia valtioita vastaan suunnattujen suljettujen sotilasliittojen sijasta luodaan Euroopan kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä. Turvallisuusjärjestelmä, johon kaikki Euroopan valtiot voivat liittyä niiden yhteiskuntajärjestelmästä ja valtiorakenteesta riippumatta, tekisi mahdolliseksi yhdistää Euroopan valtioiden pyrkimykset rauhan turvaamiseksi Euroopassa. Luonnollisesti on Saksan kansan saatava tällöin osallistua yhdenvertaisena tämän yleiseurooppalaisen kysymyksen ratkaisuun. Euroopan kollektiiviseen turvallisuusjärjestelmään voisivat osallistua myöskin Amerikan Yhdysvallat yhdessä muiden valtioiden kanssa, jotka kantavat vastuun Saksan kysymyksestä, millä on ratkaiseva merkitys rauhan turvaamiselle Euroopassa.

Yleiseurooppalainen kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä edellyttää sen osallistujavaltioilta sitoumusta siitä, että kaikkien niiden välillä syntyvät riidat ratkaistaan Yhdistyneiden Kansakuntien säännösten mukaan siten, ettei Euroopan rauhaa ja turvallisuutta saateta uhanalaiseksi. Tämän järjestelmän mukaan on neuvotteluja pidettävä aina silloin, kun jonkin osallistujavaltion mielestä Eurooppaan ilmaantuu sotilaallisen hyökkäyksen uhka, ja se edellyttää tehokkaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä mainitun uhan poistamiseksi. Jotta järjestelmä olisi tehokas, on vaatimuksena, että yhteen tai useampaan valtioon kohdistuva hyökkäys katsotaan hyökkäykseksi kaikkia yleiseurooppalaisen sopimuksen osallistujavaltioita vastaan ja että jokainen osallistujavaltio tulee antamaan hyökkäyksen kohteeksi joutuneelle kaikkea mahdollista apua, mukaanluettuna asevoimien käyttö, päämääränä palauttaa ja pysyttää rauha ja turvallisuus Euroopassa.

Tämän yleiseurooppalaisen kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luominen vastaisi täysin kansainvälisen yhteistyön vaatimuksia huomioonottaen suurten ja pienten valtioiden riippumattomuutta ja suvereenisuutta koskevat periaatteet, joiden mukaan kansojen sisäisiin asioihin ei saa puuttua. Tällaisen kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän aikaansaaminen helpottaisi suuresti Saksan kysymyksen ratkaisua, koska se tekee mahdottomaksi Saksan muuttamisen militaristiseksi valtioksi ja luo suotuisat edellytykset Saksan jälleenyhdistämiselle.

MILITARISTINEN TIE VIE SAKSAN UUTEEN TUHOON

Kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän muodostaminen Euroopassa ja Saksan yhdistyminen demokraattisella pohjalla on se tie, joka takaa Saksan kehityksen yhtenäisenä suurvaltana. Sitävastoin militaristinen tie, jolle Saksan kehitys johdettiin aikaisemmin, on useita kertoja aiheuttanut raskaita seurauksia Saksan kansakunnalle. Saksan jälleenyhdistäminen Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän puitteissa avaa laajat mahdollisuudet Saksan rauhanomaisen talouden nousulle, sen teollisuudelle ja maataloudelle, Saksan taloudellisten suhteiden kehittämiselle toisten maiden kanssa, varsinkin Itä-Euroopan ja Aasian maiden kanssa, joissa on valtava väestömäärä ja ehtymättömät mahdollisuudet. Saksan kehitys rauhan oloissa ja sen taloudellisten suhteiden kehittäminen muiden

valtioiden kanssa avaisi sen teollisuudelle laajat markkinat, turvaisi täystyöllisyyden sen väestölle ja edistäisi sen elintason kohoamista.

Saksan kohtalo suurvaltana liittyy täten kiinteästi siihen, lähteekö se kulkemaan rauhanomaisen kehityksen ja yhteistyön tietä kaikkien toisten Euroopan valtioiden rinnalla vai lähteekö se kulkemaan uuden sodan valmistelun tietä. Rauhanomaisen kehityksen ja kansainvälisen yhteistoiminnan tie, jota Saksan demokraattinen tasavalta kulkee, johtaa Saksan uuteen kehitykseen ja kukoistukseen. Toinen tie, jolle saksalaiset militaristit yrittävät työntää Länsi-Saksaa, johtaa uuteen sotaan ja tällöin myös sen alueiden syöksemiseen tuleen ja hävitykseen.

Kaikki tämä osoittaa, että Saksan kansan todellisia kansallisia etuja ei voida irroittaa rauhan eduista ja tehokkaan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän muodostamisesta Eurooppaan.

Näihin neuvotteluihin osallistuvat valtiot yhtyvät täydellisesti niihin periaatteisiin, jotka on muotoiltu ehdotuksessa "yleiseurooppalaiseksi sopimukseksi Euroopan kollektiivisesta turvallisuudesta", jonka Neuvostoliiton hallitus on esittänyt, sekä kehoittavat kaikkia Euroopan valtioita käsittelemään yhdessä mainittuja ehdotuksia, jotka ovat Euroopan rauhan turvaamisen vaatimusten mukaisia. Ne ilmoittavat olevansa myös valmiit käsittelemään jokaista tätä kysymystä koskevaa ehdotusta, jotta aikaansaataisiin sellainen sopimusehdotus Euroopan kollektiiviseksi turvallisuudeksi, jonka voisivat hyväksyä kaikki asiasta kiinnostuneet valtiot.

Näihin neuvotteluihin osallistuvat valtiot ovat perusteellisesti vakuuttuneita siitä, että mainittuihin periaatteisiin ja Euroopan valtioiden keskinäisiin ystävyyssuhteisiin pohjautuva Euroopan turvallisuus tekisi mahdolliseksi lopettaa sen asiaintilan, että Eurooppa säännöllisin väliajoin joutuu tuhoisiin sotiin, jotka aiheuttavat mittaamattomia kärsimyksiä Euroopan kansoille.

PARIISIN SOPIMUSTEN RATIFIOIMISVAARA UHKAA

Lähiaikoina on odotettavissa, että eräiden länsimaiden parlamenteissa aletaan käsitellä Pariisin sopimusten ratifioimiskysymystä. Eräiden valtioiden viralliset piirit lisäävät yhä enemmän painostusta parlamentteja ja eri yhteiskuntapiirejä kohtaan pakottaakseen ne ratifioimaan nämä sopimukset.

Tämän johdosta Neuvostoliiton, Puolan kansantasavallan, Tshekkoslovakian tasavallan, Saksan demokraattisen tasavallan, Unkarin kansantasavallan, Romanian kansantasavallan, Bulgarian kansantasavallan ja Albanian kansantasavallan hallitukset katsovat velvollisuudekseen kiinnittää Euroopan kaikkien valtioiden ja erikoisesti niiden valtioiden, jotka ovat olleet solmimassa Pariisin sopimusta, huomion siihen, että näiden sopimusten ratifioiminen muodostuu toimenpiteeksi, joka on suunnattu rauhan säilymistä vastaan ja uuden sodan valmistelemiseksi Euroopassa. Tämä ratifioiminen vaikeuttaa suuressa määrin Euroopan tilannetta ja estää vielä ratkaisemattomien Euroopan kysymysten selvittämisen, ennen kaikkea Saksan ongelmien ratkaisemisen.

Lisäämällä sodanvaaraa tämän sopimuksen ratifioiminen ja toteuttaminen muodostaa vaaran Euroopan rauhantahtoisten valtioiden kansalliselle turvallisuudelle, erikoisesti Saksan naapureille.

Tämä vaara johtuu siitä, että Pariisin sopimusvaltiot ryhtyvät yhä lisääntyvässä määrin sotilaallisiin ja taloudellisiin toimenpiteisiin Euroopan rauhanomaisia valtioita vastaan. Ne ovat ehtineet jo niin pitkälle, että ovat solmineet liiton Saksan militaristien kanssa ja ryhtyvät itse jälleenaseistamaan Länsi-Saksaa ja uhkaavat niiden valtioiden rauhanomaista olemassaoloa, jotka eivät osallistu niiden sotilasliittoihin. Pariisin sopimusvaltioiden asevoimiin tulee kuulumaan nyt myös Länsi-Saksan armeija, jota johtavat hitleriläiset kenraalit. Näissä olosuhteissa "voimapolitiikan" noudattaminen tulee välittömästi nojaamaan Saksan kasvavaan militarismiin, joka suuressa määrin voimistaa uuden sodan vaaraa Euroopassa.

RATIFIOINTI AIHEUTTAA UUSIA TURVALLISUUSNEUVOTTELUJA

Täten muodostunut tilanne tekee tähän neuvotteluun osallistuville ajankohtaiseksi tehtäväksi koota voimansa päämääränä oman turvallisuutensa takaaminen.

Rauhantahtoisten valtioiden eteen tulee kiertämätön pakko ryhtyä toimenpiteisiin turvatakseen koskemattomuutensa yhdistynein voimin länsivaltojen aggressiivisten voimien sotilasliittoa vastaan.

Konferenssiin osallistuvat valtiot ilmoittavat Pariisin sopimusten ratifioinnin tapahtuessa ryhtyvänsä yhteisiin toimenpiteisiin järjestääkseen sotavoimiansa ja niiden ylintä johtoa koskevat yhteiset kysymykset samoin kuin muihinkin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä näiden valtioiden puolustuksen tehostamiseksi, suojellakseen kansojensa rauhanomaista työtä ja turvatakseen rajansa samoin kuin alueellisenkin koskemattomuutensa sekä aikaansaadakseen puolustusvalmiuden mahdollisen hyökkäyksen varalta.

Kaikki nämä toimenpiteet vastaavat täysin valtioiden eittämätöntä oikeutta puolustaa itseään Yhdistyneiden Kansakuntien säännösten mukaisesti samoin kuin Saksan militarismin uudelleensyntymisen ja Euroopassa tapahtuvan uuden hyökkäyksen varalta tehtyjen aikaisempien sopimusten mukaisesti.

Käynnissä olevaan konferenssiin osallistuvat valtiot ovat sopineet tilanteen uudelleenkäsittelystä siinä tapauksessa, että Pariisin sopimukset ratifioidaan, ryhtyäkseen tarpeellisiin toimenpiteisiin turvallisuutensa takaamiseksi ja ylläpitääkseen Euroopan rauhaa.

Osallistujavaltiot ovat päättäneet vastaisuudessakin pyrkiä Euroopan kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän luomiseen ollen varmoja siitä, että ainoastaan Euroopan valtioiden yhteiset pyrkimykset luovat pohjan kestävää ja pitkäaikaista rauhaa varten.

Tämän päämääränsä mukaisesti ne ovat vastaisuudessakin valmiit yhteistoimintaan niiden Euroopan valtioiden kanssa, jotka ilmoittavat haluavansa kulkea tätä tietä.

HISTORIAN KULKUA ETEENPÄIN EI MIKÄÄN VOIMA VOI PYSÄYTTÄÄ

Euroopan maiden rauhan ja turvallisuuden takaamista koskeviin Moskovan neuvotteluihin osallistuvien valtioiden hallitukset ovat perinpohjin vakuuttuneita siitä, että niiden politiikka, jonka päämääränä on rauhan ja yhteisen turvallisuuden vakaannuttaminen, sekä myös näissä neuvotteluissa hyväksytyt toimenpiteet vastaavat niiden omien kansojen etuja samoin kuin kaikkien muidenkin rauhantahtoisten kansojen etuja.

Neuvostoliiton, Puolan, Tshekkoslovakian, Unkarin, Romanian, Bulgarian, Albanian ja Saksan demokraattisen tasavallan kansat suorittavat rauhanomaista rakennustyötä. Niiden ponnistelut tähtäävät työtätekevien talouden ja kulttuurin jatkuvaan kohottamiseen, elintason järkkymättömään nousuun ja samalla suurten sosialististen saavutusten lujaan puolustamiseen. Maailmassa ei ole olemassa voimaa, joka pystyisi kääntä-

män historian pyörän taaksepäin ja häiritsemään sosialismin rakennustyötä meidän maissamme.

Meidän kansamme käsittävät, että Pariisin sopimukset ovat huomattavasti lisänneet uuden sodan vaaraa. Mutta ne eivät tule antamaan tapahtumien kehityksen yllättää itseään.

Meidän kansamme ovat varmoja omista voimistaan, ehtymättömistä voimavaroistaan. Koskaan aikaisemmin rauhan ja sosialismin voimat eivät ole olleet niin mahtavat ja niin yhtenäiset kuin nyt. Kaikki yritykset hyökätä, aloittaa uusi sota ja rikkoa kansojemme rauhanomainen elämä tulevat kohtaamaan murskaavan vastarinnan. Ja silloin meidän kansamme, nojautuen toisten kansojen myötätuntoon ja kannatukseen, tulevat tekemään kaikkensa hävittääkseen hyökkäyshenkiset voimat, jotta meidän oikeutemme ja oikea asiamme perisivät voiton.

Meidän kansamme haluavat elää rauhassa ja ylläpitää ystävällisiä suhteita kaikkiin muihin kansoihin. Nimenomaan siksi, puolustaen kaikin keinoin edelleenkin rauhan ja yleisen turvallisuuden etuja, ne tulevat tekemään kaiken välttämättömän turvatakseen jatkuvan rauhanomaisen tien kehitykselleen ja valtioittensa asianmukaisen turvallisuuden.

Kansallisen yhtenäisyyden katselmus

Unkarin Isänmaallisen kansanrintaman ensimmäinen valtakunnallinen kongressi

Lokakuun 23—24 päivinä oli Budapestin Erkel-teatterissa merkkitapaus Unkarin poliittisessa elämässä, Isänmaallisen kansanrintaman ensimmäinen valtakunnallinen kongressi. Kokouksen ulkonaiset puitteet samoin kuin lukuisat siinä pidetyt puheet osoittivat Isänmaallisen kansanrintaman luonteen, olemuksen ja päämäärät.

RAKOCSIN JA KOSSUTHIN JÄLJILLÄ . . .

Isänmaallinen kansanrintama on lujan kansallisen yhtenäisyyden ilmaus ja jatkaa sellaisena Unkarin historian kauneimpia perinteitä. Nämä perinteet muistuttavat siitä, että aina kun kansakunta oli sulautunut yhtenäiseksi, niin tuo yhteenliittyminen sai aikaan suuria historiallisia tekoja. Siitä todistavat János Hunyadin voitot turkkilaisista valloittajista, Ferenc Rákóczi II:n voitokkaat taistelut, Széchenyin reformit viime vuosisadalla, Kossuthin ja Petőfin vallankumoustaistelu vuonna 1848, ja Unkarin maineikkaat neuvostotasavallan tapahtumat vuonna 1919. Kaikki yhä uudelleen liekkiin leimahtavan Unkarin vapausliikkeen saavutukset olivat myös kansallisen yhtenäisyyden saavutuksia, kaikki sen tappiot aiheutuivat eripuraisuudesta, kansallisen yhtenäisyyden pirstomisesta, kavalluksesta. Isänmaallinen kansanrintama astuu myös lähimmän menneisyyden kansallisen riippumattomuusliikkeen, Unkarilaisen rintaman ja Unkarin kansallisen itsenäisyysrintaman perinnön vaalijaksi. Toisen maailmansodan loppuvaiheessa muodostui Unkarilainen rintama ja myöhemmin, lokakuussa 1944, perustettiin Unkarin kansallinen itsenäisyysrintama, jotka antoivat Horthyn fascismia ja hitleriläistä siirtomaapolitiikkaa vastaan taistelevien demokraattis-isänmaallisten voimien liitolle organisatooriset puitteet. Keväällä 1954 Unkarin Työtätekevien puolueen III. edustajakokous, Unkarin historian pyhimmille perinteille uskollisena, kutsui kaikkia rehellisiä isänmaataan rakastavia unkarilaisia tämän laajan kansallisen yhteenliittymän lippujen alle. Tämän aatteen merkeissä perustettiin Isänmaallisen kansanrintaman valmisteleva valtakunnankomitea, tämän aatteen merkeissä yhtyivät mitä erilaisimpien unkarilaisten joukkojärjestöjen, liittojen ja yhdistysten johtajat ja jäsenet kannattamaan kansanrintaman pyrkimyksiä. Jo kansankokoukset kansanrintamakomiteoiden valitsemiseksi ja keskustelu kongressiedustajien vaalin yhteydessä osoittivat, että yhä useammat ihmiset tajuavat kansallisen yhteenliittymisen, demokratian laajentamisen ja entistä voimakkaamman valtion asioiden hoitoon osallistumisen merkityksen. Kansanrintaman jo heti toimintansa alussa mitä laajimpien joukkojen luovalle aktiivisuudelle avaamien näköalojen laajuutta osoittaa tämän vuoden syksyllä uudesta neuvostoja koskevasta laista käyty julkinen keskustelu: sadattuhannet ihmiset kaikkialla maassa lausuivat mielipiteensä lakiehdotuksesta, jota kansanrintaman valmisteleva komitea teki tunnetuksi.

"TYÖTÄTEKEVÄN KANSAN VIISAS KOKOUS"

Isänmaallisen kansanrintaman kongressi oli samalla kertaa loistava julistus ja uusi etappi yhä lujittuvan kansallisen yhtenäisyyden tiellä. Kansanrintaman katselmuksesta muodostui "työtätekevän kansan viisas kokous", johon koko maan, koko kansan edustajat osallistuivat. Kongressin yli 2.300 osanottajan joukossa oli sekä kaupungin että maaseudun edustajia: teollisuus- ja kaivostyöläisiä, osuustoiminta- ja yksityistalonpoikia, opettajia ja lääkäreitä, luovia kirjailijoita ja taiteilijoita, sotilaita, pienteollisuuden harjoittajia ja vähittäiskauppiaita. Edustajien joukossa, josta yli 70 prosenttia oli puolueettomia, nähtiin maailmankuulujen tiedemiesten ja yhteiskuntaelämän johtohenkilöiden rinnalla myös tavallisia perheenemäntiä. Läsnä oli myös suuri joukko pappeja sekä eri uskontokuntien johtomiehiä, kuten mm. Unkarin roomalaiskatolisen kirkkokunnan johtaja Egerin arkkipiispa tri Gyula Czapik, Csanádin roomalaiskatolinen piispa Endre Hamvas; Esztergomin arkkihiippakunnan vikaari Miklós Beresztóczy; reformoidun kirkkokunnan piispat Albert Bereczky ja János

Unkarin vaalit

Unkarin kansa valitsi marraskuun 28 p:nä jäsenet neuvostoihinsa. Ennen vaaleja käytiin kaikissa kansankerroksissa keskustelua neuvostoja koskevasta uudesta laista, jota keskustelun pohjalla täydennettiin. Nämä olivat myös ensimmäiset vaalit uuden hallitusohjelman julistamisen ja Isänmaallisen kansanrintaman perustamisen jälkeen. Niinpä innostus vaaleja kohtaan oli suuri ja äänioikeuttaan käytti 97,4 % valitsijoista, eli 6.423.480 henkilöä. **Isänmaallisen rintaman ehdokkaat saivat 6.290.541 ääntä, eli 97,9 % annetuista äänistä ja heitä vastaan äänesti 111.295.** Hylättyjä vaalilippuja oli 21.644.

K u v a m m e: Vasemmalla yllä katolinen pappi **József** Garda äänestää. Vasemmalla alla hra Gyula Kotnyek vaimoineen ja lapsineen äänestyspaikalla. Yllä: Veresin kimnaasin IV. luokan neitoset saivat ensi kerran äänestää. He lähettivät kouluradion välityksellä kaikille tovereilleen kehoituksen käyttää äänioikeuttaan.

Péter; evankeliset piispat Lajos Vetö ja László Dezséry; kreikkalaiskatolinen piispa Miklós Dudás, ylirabbiini Benjámin Schwartz ja monia muita kirkollisen elämän henkilöitä.

Kongressi oli osoitus siitä, että kansallisen yhteenliittymisen siemen lankeaa entistä hedelmällisempään maaperään nyt, Unkarin kansandemokratian uudessa kehitysvaiheessa. Hallituksen politiikka vastaa täydellisesti työtätekevän kansan kaikkien kerrosten pyrkimyksiä; tätä luovan työn, entistä suuremman hyvinvoinnin ja kulttuurin kohottamisen politiikkaa rakastaa koko kansa. Jokainen oikeudentuntoinen ja järkevä ihminen, olipa hän sitten kommunisti tai puolueeton, kirkossakävijä tai ei, työläinen tai talonpoika, henkisen työn tekijä tai nuorisoon kuuluva — kaikki he ovat valmiita auttamaan tämän politiikan johdonmukaista toteutusta. Hallituksen ohjelma on Unkarin Työtätekevien puolueen kesäkuussa 1953 hyväksymä ohjelma: se osoittaa oikean tien ja muodostaa mitä laajimman kansallisen yhtenäisyyden perustan — tämä kuvastui useimmista kongressissa pidetyistä puheista. Reformoidun kirkkokunnan piispa Albert Bereczky lausui puheessaan: ”Ei käyden, vaan joutuisin askelin meidän on tuota tietä kuljettava.” Kansanrintaman kongressia edeltäneellä viikolla Unkarin Työtätekevien puolueen keskuskomitea piti kokouksen, jossa se uudelleen vakuutti, että puolue on jatkuvasti horjumatta kulkeva hyvinvoinnin kohottamisen tietä. Ja kansanrintaman kongressi osoitti, että Unkarin kansa ammattiin, yhteiskunnalliseen asemaan, uskontunnustukseen ja maailmankatsomukseen katsomatta on valmis seuraamaan puoluetta ja hallitusta tällä tiellä.

KANSOJEN YSTÄVYYDEN JA RAUHAN PUOLESTA

Isänmaallisen kansanrintaman kongressi oli koolla rauhan ja kansojen ystävyyden merkeissä, kuten kansanvalistusministeri ja kirjailija József Darvas lausui kokouksessa pitämässään puheessa: ”Meidän välillämme ei ole — eikä voikaan olla — mitään erimielisyyttä siitä asiasta, että meidän on säilytettävä ja puolustettava rauhaa, mahdollisuuksiamme rauhanomaiseen luovaan työhön... Me hyväksymme hallituksen rauhanpolitiikan ja tuemme sitä; tämän rauhanpolitiikan mukaisesti vastustamme kaikkien sotaliittojen muodostamista ja kannatamme Euroopan turvallisuussopimuksen solmiamista.” Jokainen unkarilainen yhtyy kansanrintamakongressin Unkarin kansalle osoittamaan vetoomukseen, jossa mm. korostetaan, että Unkarin hallitus pyrkii kaikkien maiden kanssa hyvään tahtoon perustuvaan yhteistyöhön. Vetoomuksessa esitetään myös oikeutettu pyyntö Unkarin ottamiseksi YK:n jäseneksi. Vertauskuvana hyvien suhteiden ylläpitämisestä naapurikansoihin on se seikka, että Isänmaalliseen kansanrintamaan osallistuvat myös Unkarin alueella elävät vähemmistökansallisuudet, joiden edustajia nähtiin kongressiedustajien joukossa.

LUOVAA ISÄNMAALLISUUTTA, LAAJAA DEMOKRATIAA

Roomalaiskatolinen arkkipiispa Guyla Czapik, joka pyysi kongressin työlle Jumalan siunausta, lausui, että kansanrintaman nimi, sana ”isänmaallinen”, oli koskettanut hänen kuten varmaan kaikkien muidenkin sielun herkkiin kieliin. Mielipiteensä kongressista hän esitti seuraavana yhteenvetona: ”Toivotan Isänmaalliselle Kansanrintamalle jatkuvaa menestystä rauhan, yhteisymmärryksen ja isänmaamme hyvinvoinnin palveluksessa.” Ja todellakin ovat kaikki Unkarin kansan kerrokset isänmaallisuuden aatteen läpitunkemat ja innostamat. Sanoissa, joita kaksinkertainen stahanovilainen kehrääjätär Mária A n t a l, talonpoikaisnainen Gy Z s é d e l y, höylääjä, Kossuth-palkinnon saaja ja sosialistisen työn sankari Arpád L o y sekä muut kongressiedustajat lausuivat, kajahti maan todellisten isäntien ääni, luovan, vastuuntuntoisen isänmaallisuuden ääni. Tämä vastuuntuntoinen ja luova isänmaallisuus ammentaa voimansa kansaa ja hallitusta yhdistävän keskinäisen luottamuksen ilmapiiristä. Tämän luottamuksen merkeissä Isänmaallinen kansanrintama syventää demokratiaa kaikilla julkisen elämän aloilla. ”Isänmaallisen kansanrintaman”, totesi ministerineuvoston puheenjohtaja Imre N a g y kokouspuheessaan, ”tulee olla vapaana forumina, joka julkisesti pohtimalla maalle tärkeitä kysymyksiä huomattavasti kehittää yhteiskuntaelämämme demokraattisuutta ja mitä laajimpien kansankerrosten luovaa oma-aloitteisuutta.”

Harvoin on hetkiä, jolloin kansakunnan yhtenäisyys ja — mitä se sitten merkitseekin — kansakunnan suuruus ikäänkuin tihentyy yhteen ainoaan hetkeen saaden ilmaisunsa ylevällä tavalla. Näin kävi, kun maan ministerineuvoston puheenjohtaja puhujakorokkeelta käsin kohdisti yli kahdelletuhannelle valtuutetulle, koko maan edustajille kysymyksen: Antaako Isänmaallinen kansanrintama hallituksen politiikalle luottamuksensa ja tukensa? Vastauksena oli — samoin kuin vuoden 1848 vapaustaistelun aikana, kun Kossuth esitti saman kysymyksen kansakunnalle — Unkarin kansan historiallinen vastaus: ”Kyllä, me annamme sen teille!” Ja tätä seurannut innostuksen aalto osoitti kongressin isänmaallisen hengen — kansakunnan yhtenäisyyden, joka niin ylevällä tavalla ilmeni luottamuksen, yhteisen kukoistuksen kohottamistahdon merkeissä.

KONGRESSIN JÄLKEEN

Kongressi loi myös järjestölliset puitteet Isänmaalliselle kansanrintamalle. Se valitsi Isänmaallisen rintaman valtakunnanneuvoston, jossa kansan kaikki kerrokset ovat edustettuina. Valtakunnanneuvosto piti heti kongressin päätyttyä parlamenttitalossa ensimmäisen kokouksensa ja valitsi itselleen johtokunnan. Valtakunnanneuvoston puheenjohtajaksi tuli Kossuth-palkinnon saanut kirjailija Pál S z a b ó, romaanin ”Jalanleveys maata” ja sen elokuvasovituksen kuuluisa tekijä. Edelleen hyväksyttiin kansanrintaman toimintasäännöt, joista mm. ilmenee, että vastaisuudessa Isänmaallisen kansanrintaman valtakunnanneuvosto tai sen johtokunta — merkityksensä mukaisesti — tekee ehdotuksia kansalliskokoukselle ministerineuvoston tai sen yksityisten jäsenten vaalissa. Isänmaallisen kansanrintaman valtakunnanneuvosto voi tärkeissä, koko maan väestöä koskevissa kysymyksissä tehdä lakiesityksiä.

Kaikki tämä osoittaa kansanrintamaliikkeen kongressin suurta merkitystä kansan elämässä. Kongressin osanottajat kertoivat koteihinsa palattuaan kokouksissa ja tuttavapiirissään kansanrintaman esiinmarssista, kongressielämyksistään. Näiden elämysten syvyyttä osoittaa erään Sznolnokin piirikunnasta saapuneen talonpojan kongressipuhe, jossa hän, sen jälkeen kun oli esittänyt monia käytännöllisiä huomautuksia ja harjoittanut ajankohtaista kritiikkiä, muun muassa ehdotti, että Isänmaallinen kansanrintama ryhtyisi aktiivisesti ottamaan osaa kansallisten juhlapäivien, Unkarin historian suurimpien muistopäivien, maaliskuun 15 päivän, huhtikuun 4 päivän ja lokakuun 6 päivän hartaaseen ja arvokkaaseen viettoon...

Myös kansanrintamakomiteoille antoi kongressi runsaasti ohjeita niiden työtä varten. Näiden komiteoiden huomion kohteena olivat marraskuun 28 päivänä suoritettujen neuvostojen vaalien valmistelut. Näissä vaaleissa esiintyi jo väestön hyväksymiä ehdokkaita kansanrintaman ehdokkaina.

Joulu ja Uusi vuosi

Joulun ja uuden vuoden aika on Unkarissakin suurta juhlakautta, jolla on erikoisesti lapsille monta riemua varattuna — koristettu kuusi, herkut, leikit ja odotetut lahjat, joita kaikkia on Unkarin lapsille tänä vuonna entistä enemmän tarjolla. — Kuvassamme vas. valmistuu sarjatyönä kymmenittäin toimivia höyrykoneita monen pojan suureksi iloksi. — Alla: kuusenkoristeita syntyy budapestiläisessä kotiteollisuustyöpajassa. — Alla oik.: vilkasta kuusikauppaa Budapestin torilla. — Oikealla: jouluostoksilla herkkutavaramyymälässä.

Mór Jókai (1825—1904):

Kuka yhdeksästä?

Elipä kerran tässä suuressa Budapestin kaupungissa köyhä suutari, joka ei millään konstilla onnistunut rikastumaan käsityönsä avulla.

Ei niin, että ihmiset olisivat sopineet keskenään, etteivät he enää ensinkään käyttäisi saappaita, eikä myöskään niin, että maistraatti olisi määrännyt saappaat myytäviksi puolella hinnalla; tuo kelpo mies teki myös niin hyvää työtä, että jopa asiakkaatkin valittivat, ettei hänen neulomuksiaan saanut rikki millään ilveellä; siksi hänellä olikin riittämiin tilaaja-asiakkaita, jotka vieläpä rehellisesti maksoivat hänelle, eikä heistä kukaan jättänyt laskujaan suorittamatta, mutta sittenkään, sittenkään mestari János ei voinut päästä vihreälle oksalle, kuten saksalaiset sanovat, vaan sensijaan hän oli useammin kuin kerran aikeissa vetää itsensä sopivaan oksantynkään roikkumaan päästäkseen siten pois täältä murheen laaksosta. — Mutta tuollainen tietenkin oli vain tyhjää puhetta; mestari János oli hyvä kristitty, eikä hyvä kristitty hirtä itseään, olipa hän sitten miten suuressa ahdingossa tahansa.

János-mestari ei voinut saada varallisuutta siksi, koska näet Jumalan siunaus lankesi hänen ylitseen muulla tavalla, siten, että hänen perheensä kasvoi säännöllisesti joka vuosi yhdellä lapsella, milloin pojalla, milloin taas tyttärellä, ja he kaikki olivat terveitä kuin pukit ja kukoistavia kuin elämä itse.

”Voi rakas Herrajumala!” huokaili János-mestari yhä useammin lapsiluvun kasvaessa kuuteen, seitsemään, kahdeksaan: ”milloin tulee vihdoin tälle pitkälle riville päätepiste?” Sitten tuli yhdeksännen syntymähetki: vaimo kuoli, ja siinä se päätepiste sitten oli.

Mestari János jäi yksin maailmaan yhdeksän lapsensa kera. — Oi voi! Näin sanoen on paljon sanottu.

Kaksi tai kolme kävi jo koulua, paria piti opettaa kävelemään, yhtä kanniskella sylissä, toista ruokkia, kolmannelle keittää puuroa, tuota pukea, tätä pestä ja kaikkien edestä ansaita! Niinpä niin, hyvät ihmiset, semmoinen virka ei suinkaan ole helppo, sitä sopii itse kunkin kokeilla.

Kun piti tehdä kengät, niin niitä oli tehtävä kerrassaan yhdeksän paria! Kun piti leikata leipää, niin viipaleita oli oltava aina yhdeksän! Kun vuoteet oli sijattava, niin koko huone ovesta ikkunaan saakka muuttui yhdeksi ainoaksi vuoteeksi, joka oli täpösen täynnä pienempiä ja isompia, vaalea- ja ruskeatukkaisia ihmispäitä!

”Voi Jumalani, kuinka oletkin minua siunannut!” huokasi kelpo käsityöläinen monen monta kertaa, kun hän vasta puoliyön jälkeen istahti rummulleen ryhtyen paukuttamaan suutarinvasarallaan kengänpohjia hankkiakseen noiden monien sielujen ruumiille ravintoa, ja saadessaan vähän väliä viihdytellä milloin yhtä, milloin toista lasta, jonka uni oli levotonta. Hänen nuo yhdeksän olivat kuitenkin, hänen sydänkäpysensä! — tuo yhdeksikkö oli kaunis, pyöreä luku. Kiitos siitä olkoon kuitenkin hyvälle Herrajumalalle, ei ole aihetta valittamiseen, kaikki yhdeksän ovat hyväntapaisia ja siivoja, myös kauniita ja kelpo lapsia, jotka on siunattu tervein jäsenin ja tervein vatsoin, ja mieluummin yhdeksän leipäviipaletta kuin yksi pullo lääkettä, mieluummin yhdeksän vuodetta vierekkäin kuin yksi ruumisarkku niiden välissä; Herrajumala varjelkoon jokaista isää ja jokaista äitiä, jolla on sydän rinnassaan, menettämästä ainoatakaan lastaan, vaikkapa heille jäisi jäljelle vielä kahdeksankin.

Eikä János-mestarin lapsilla ollut vähäisintäkään aikomusta kuolla; oli ihan varmaa, että he kaikki tulisivat elämään eivätkä luovuttaisi paikkaa kenellekään; heitä ei vahingoittanut sade eikä pyry eikä kuiva leipäkään.

Eräänä jouluiltana János-mestari palasi monien juoksentelujen jälkeen myöhään kotiin; hän oli vienyt kaikenlaisia valmiita töitä ja saanut niistä vain vähän rahaa, joka oli tarpeellista hänen käsityönsä kulujen peittämiseen ja jokapäiväisen leivän hankintaan. Kulkiessaan kiireesti kotia kohti hän näki joka kadunkulmassa kultaisia ja hopeisia karitsoita, pöytiä täynnä sokerinukkeja, joita kelpo matamit myyskentelivät lahjoiksi kilteille lapsille; aina ensimmäiseksi he kysyivät, kenelle lahja tulisi, ei-

vätkä halunneet häijyille lapsille mitään myydäkään; myös János-mestari seisahtui siellä ja täällä tuokioksi miettimään: pitäisikö hänen ehkä ostaa jotain? Mitä? Ja kaikille yhdeksällekö lapselle? Se olisi liian paljon. Ostaisiko hän lahjan vain yhdelle? Jotta toiset tulisivat kateellisiksi? Ei, hän antaisi heille toisenlaisen joululahjan, kauniin ja hyvän, sellaisen, joka ei särkyisi eikä kuluisi, ja josta jokainen voisi iloita, ja jota toinen ei voisi toiselta ottaa pois.

"No, lapset: yksi, kaksi, kolme, neljä; kaikkiko olette tallella", hän sanoi palattuaan jälleen kotiin rakkaan parvensa pariin. "Tiedättehän, että tänään on jouluilta? Mainiota, suuri juhla, Sangen iloinen juhla. Tänä iltana ei tehdä työtä, vaan me kaikki yhdessä pidämme hauskaa."

Lapset riemastuivat hauskan pitämisestä kuullessaan niin valtavasti, että olivat vähällä kääntää koko talon ylösalaisin.

"Odottakaapa hetkinen, ensimmäiseksi hauskuudeksi opetan teille osaamani ihmeellisen laulun. Niin, niin, minä osaan erään sangen kauniin laulun, jota olen säästänyt tätä päivää varten, joululahjaksi!"

Pienokaiset kapusivat suurella metakalla isän polville ja syliin; tuon kauniin laulun takia oli tuoli vähällä hajota hänen altaan.

"No, mitä olenkaan sanonut! Olkaapa tarkkaavaisia. Minun on järjestettävä teidät sievään riviin. Pienemmät eteen, isommat taaemmaksi!"

Hän järjesti lapset sieväksi riviksi kuin urkujen piiput. Kaksi pienintä tuli isän polvelle ja syliin.

"Mutta nyt hiljaa! Minä laulan ensiksi; sitten te yhdytty lauluun."

Sitten mestari János otti vakavin ja hartain ilmein päästään lakkinsa ja aloitti kauniin ja soinnukkaan laulun:

"Herramme Kristuksen siunatun syntymän aikaan..."

Isommat pojat ja tytöt oppivat säveleen jo ensi kuulemalta, mutta pienemmiltä se kävi vaivalloisemmin; yhä uudelleen ja uudelleen he lauloivat väärällä nuotilla ja sekaantuivat tahdista. Vihdoin he kaikki kuitenkin oppivat ja olipa tosiaan suuri ilo, kun kaikki yhdeksän yhtä aikaa toinen toistaan kimeämmin äänin kaiuttivat kaunista laulua, jota enkelitkin olivat laulaneet tuona ikimuistettavana yönä ja jota ne ehkä vieläkin lauloivat, ja tottapa toki näiden yhdeksän viattoman sielun vilpittömän ilon sopusointuinen sävel sai vastakaikua yläilmoissa?

Varmastikin taivaissa iloittiin lasten laulusta.

Sitä vähemmän siitä kuitenkin iloittiin yläpuolella olevassa kerroksessa.

Siellä asui rikas vanhapoika yksinään yhdeksässä huoneessa: yhdessä hän istuskeli, toisessa nukkui, kolmannessa poltti piippuaan ja neljännessä hän söi päivällistä; kukapa osasi sanoa, mihin tarkoitukseen hän käytti muita huoneita?

Hänellä ei ollut vaimoa eikä lasta, mutta rahaa hänellä oli, ja niin paljon, ettei itsekään tiennyt, kuinka paljon.

Tuo rikas herra istui sinä iltana juuri kahdeksannessa huoneessaan miettien, miksi ruoka oli ihan mautonta?, miksi sanomalehdissä ei ollut mitään mielenkiintoista?, miksi suurissa huoneissa ei ollut kylliksi ilmaa?, miksi hän ei saanut rauhallista unta höyhenvuoteellaan?, kun kellarikerroksessa olevasta János-mestarin huoneesta alkoi kaikua hänen korviinsa aluksi hiljaa, sitten yhä voimakkaampana tuo riemua uhkuva laulu.

Aluksi hän ei halunnut kiinnittää asiaan huomiota ajatellen, että laulu pian lakkaisi, mutta kun se alkoi uudelleen jo kahdennentoista kerran, niin juttu ei enää häntä miellyttänyt.

Hän murensi sammuneen sikaarinsa ja laskeutui yötakkiinsa pukeutuneena alas suutarin asuntoon.

He olivat juuri päässeet säkeen loppuun, kun hän astui sisään, ja mestari János nousi kolmijalkatuoliltaan kunnioittavasti seisomaan suuren herran saapuessa.

"Tehän olette mestari János, suutari, vai kuinka?" rikas herra kysyi.

"Kyllä olen, millä voin palvella, haluaako armollinen herra parin kiiltonahkasaappaita?"

"Ei, en ole tullut sille asialle. Mutta teillä on monta lasta."

"Niin, niitä minulla kyllä on, armollinen herra, sekä pieniä että isoja. Monta on suuta syömässä."

"Ja vielä useampia suita laulamassa. Kuulkaahan nyt, mestari János, teen teistä onnellisen ihmisen. Antakaa minulle yksi lapsistanne, yksi poika; otan hänet pojakseni ja koulutan hänet; hän saa matkustaa kanssani ulkomaille, hänestä tulee herra ja hän voi auttaa toisiakin."

Tuo lausunto sai János-mestarin silmät suuriksi; iso sana oli sanottu! lapsesta tehtäisiin herra. Kenenkähän korvissa tuommoinen ei kaikuisi toiveikkaalta?

Eikö hän antaisikaan? Tottahan toki hän antaisi! Tämähän oli sentään suuri onnenpotkaus!

"No, valitkaa nyt yksi heistä nopeasti; sitten me menemme. — Mestari János ryhtyi "valitsemaan".

"Tämä tässä on Sándorka. No, häntä en anna. Hän on hyväoppinen, hänestä tulkoon pappi; toinen on tyttö, ja tyttöä armollinen herra ei halua; Ferencke on minulle jo käsityössäni avuksi,

ilman häntä en tule toimeen; entäs Jánoska sitten, hän on saanut minun nimeni, en voi antaa häntä; pikku Jóssi taas on ihan kuin ilmetty äitinsä, ihan kuin näkisin hänen äitinsä, hänetkö antaisin pois kotoa? Seuraava on jälleen tyttö, eli ei mitään; sitten tässä on Palika. Hän oli äitinsä rakkain lapsi; voi, vaimoparka, hän tulisi kääntymään haudassaan, jos antaisin pojan vieraalle; no, ja nämä molemmat taas ovat vielä liian pieniä, kuinka armollinen herra tulisi toimeen heidän kanssaan?"

Näin siis kävi, että hän pääsi jo loppuun asti, eikä kuitenkaan voinut valita. Silloin hän alkoi uudestaan, nyt pienimmästä suurimpaan, mutta sekin tie johti vain umpikujaan, eikä hän todellakaan ymmärtänyt, kenet antaisi, sillä hän rakasti heitä kaikkia.

"No, senkin viikarit!, valitkaa itse; kuka teistä haluaa pois — suureksi herraksi, vaunuissa ajelemaan? No, antakaa kuulua vain; joka on halukas, astukoon esiin."

Suutari parka oli näin sanoessaan itkuun pillahtamaisillaan, mutta kaikki lapset piiloutuivat kauhistuneina hänen taakseen; yksi piteli isän kädestä, toinen tarrautui hänen jalkaansa ja kolmas hänen nahkavyöhönsä. Niin he kaikki pitivät hänestä kiinni ja kätkeytyivät suurelta herralta.

Vihdoin János-mestari ei enää kestänyt kauempaa, vaan lankesi polvilleen, sulki lapset syliinsä, silitteli heidän päitään ja puhkesi itkuun, johon lapset tietenkin yhtyivät.

"Ei käy päinsä, armollinen herra, ei käy. Pyytäkää minulta mitä muuta tahansa, mutta en voi luovuttaa ainoatakaan lapsistani, jotka Herrajumala minulle on antanut."

Rikas herra sanoi ymmärtävänsä asian, mutta että ainakin sen verran kai voitaisiin tehdä hänen mielikseen, ettei täällä alhaalla enää laulettaisi monen lapsen voimalla, ja tuon uhrauksen korvaukseksi hän antaisi mestarille tuhannen guldenia.

Mestari János ei ollut koskaan kuullut edes lausuttavan sellaista summaa kuin "tuhat guldenia", ja nyt hän havaitsi pitelevänsä tuota rahaa kädessään.

Armollinen herra lähti jälleen takaisin huoneistoonsa ikävystymään, kun taas János-mestari katseli silmät suurina tuhannen guldenin seteliä. Sitten hän arasti lukitsi sen lipastoonsa, pisti lipaston avaimen taskuun ja vaikeni.

Myös lapset olivat vaiti. Ei saanut laulaa.

Isommat lapset kyhjöttivät nyrpeinä tuoleilla tyynnytellen pienempiä: ei saanut laulaa; ylhäällä asuva iso herra kuulisi sen.

Mestari János itse käveli huoneessa vaieten edestakaisin, ja kun pikku paitaressu, hänen edesmenneen vaimonsa lemmikki, tuli hänen luokseen pyytäen häntä opettamaan uudelleen tuota uutta, kaunista laulua, koska lapsi oli sen jo unohtanut, niin isä työnsi pojan äreästi luotaan.

"Ei saa laulaa."

Sen jälkeen hän istuutui apeana rummulleen ja rupesi kiivaasti leikkelemään nahanpalasta; ja hän leikkeli ja leikkeli siihen saakka, kunnes hän havaitsi jälleen itse hyräilevänsä tuota laulua: "Herramme Kristuksen siunatun syntymän aikaan."

Aluksi hän sulki suunsa, mutta sitten hänet valtasi kiukku; hän iski suutarinvasaralla kaikin voimin lestiin, ponkaisi ylös rummultaan, ryntäsi lipaston luo, avasi sen, otti sieltä tuon tuhannen guldenin setelin ja juoksi suoraa päätä ylös armollisen herran huoneistoon.

"Parahin armollinen herra! Pyydän nöyrimmin Teitä ottamaan rahanne takaisin, älköön se kuuluko minulle, sallikaa minun laulaa silloin kun minua haluttaa; sillä se on enemmän kuin tuhannen guldenin arvoista."

Niin hän asetti setelin pöydälle ja juoksi takaisin omiensa luo, suuteli joka ainoata, järjesti heidät urkupiippujen tavoin riviin, istui itse matalalle rummulleen, ja he alkoivat uudestaan täysin sydämin laulaa:

"Herramme Kristuksen siunatun syntymän aikaan."

Ja he olivat riemussaan niin ylen onnellisia kuin koko suuri talo olisi ollut heidän omansa.

Mutta hän, joka tuon suuren talon omisti, käyskenteli ypö yksin yhdeksässä huoneessaan ajatellen, miten toiset ihmiset voivat iloita tässä suuressa ikävässä maailmassa.

Kulttuuritalon joulupukki

Kylläpä lapsilauma surisee ja sorisee. Jännitys on jo noussut huippuunsa. Lakkaamatta pienet tytöt ja pojat ahdistavat äitejään ja isiään vielä viimeisillä kysymyksillä: "Milloin se joulupukki tulee?" — "Tuoko se minulle nuken?" — "Mitä tuolla näyttämöllä valmistellaan?"

. . . Olemme Budapestin XIII. alueen neuvoston talossa, alueneuvoston työ-

tätekevien lapsille järjestämässä joulujuhlassa. Piiri on suuri työläisten asuntoalue, entisinä aikoina tyypillistä "suurkaupungin laitapuolta". Nykyisin se kehittyy silminnähtävästi nykyaikaiseksi kaupunginosaksi, joka on ylpeä asuintaloistaan, tehtaistaan kauniista kouluistaan ja lastenkodeistaan.

Myös alueen kulttuurikeskus, Mátyás-Rákosi-kulttuuritalo, on vasta muutaman vuoden ikäinen. Sen kirjasto, elokuvateatteri ja luentosali ovat aina käytössä, sen kolmella balettikurssilla oppii 76 työläislasta klassillista balettitanssia ja nuoret pioneerit ovat muodostaneet oman kansantanssiryhmänsä.

Nyt astelee joulupukki, valkotukkainen, pitkäpartainen joulupukki, vaivalloisesti näyttämölle. Hänellä on kädessä iso kirja ja selässä säkki. "Mitähän säkissä mahtaa olla?" sanovat pienten katsojain kysyvät silmät.

Joulupukki huutaa jokaisen lapsen luokseen antaen hänelle kiitosta tai nuhteita kunkin ansion mukaan ja ojentaen hänelle lahjan. Jono on pitkä — lähes sata lasta astuu posket punoittaen hyväntahtoisen joulupukin eteen . . .

Vielä kun jo viimeinenkin on saanut lahjansa, sali on yhä täynnä lapsia. He eivät ajattelekaan kotiinlähtöä, sillä heidän on saatava perusteellisesti puhella keskenään tästä suuresta tapahtumasta, omasta henkilökohtaisesta kohtauksestaan joulupukin kanssa . . .

Joulupukki on tullut kulttuuritalon lastenjuhlaan mukanaan suuri kontillinen lahjoja. Paraikaa hän tutkii kilttien tyttöjen ja poikien pitkää luetteloa lasten odottaessa jännittyneinä.

Odotuksen jännitys on lauennut — lahjat on jaettu ja tyytyväinen hymy lasten kasvoilla osoittaa juhlan onnistuneen.

Suomi—Unkari Seura toimii

UNKARIN UUSI LÄHETTILÄS SAAPUNUT

Useaan kertaan meiltä tiedusteltiin kuluneen syksyn aikana: ”Milloin maahamme saapuu Unkarin uusi lähettiläs?”

— Emme tiedä, ei ole mitään tiedoitettu, oli tavallinen vastauksemme, kunnes tiistaina 30. 11. ilmoitettiin, että samana iltana klo 18.30 Seutulan lentokentälle saapuu Unkarista odotetu veljeskansamme lähettiläs.

Nopeasti tiedoitimme asiasta tavattavissa oleville seuran johtokunnan jäsenille, joista puheenjohtaja Ele Aleniuksen, tri Väinö Kaukosen ja osastosiht. Matti Hyrskeen kanssa riensimme vierasta vastaanottamaan.

Määräaikaan kone laskeutui ja toivotut vieraamme, ministeri Joseph Szipka puolisoineen astuivat koneesta. Vieraita vastaanottamaan oli saapunut lukuisasti eri maiden diplomaatteja. Suomen puolesta ministeriparin toivotti tervetulleeksi ulkoministeriön jaostopäällikkö Snellman ja Unkarin täkäläisen lähetystön puolesta asiainhoitaja Mária Balogh ja attashea Mikola puolisoineen. Seuran puolesta tervehdyksen esittivät maist. Ele Alenius, tri Väinö Kaukonen ja Toivo Salonen.

Lauantaina 4. 12. Helsinkiin akreditu Unkarin Kansantasavallan uusi lähettiläs ministeri József Szipka kävi jättämässä valtakirjansa tasavallan presidentille.

ILOINEN KARNEVAALI-ILTA

Seuran nuoret järjestivät lauantaina 27. 11. -54 iloisen karnevaali-illan seuran juhlahuoneistossa. Tilaisuutta oli valmisteltu jo pitemmän ajan: kokouksia ja karnevaalilakkien valmistustalkoita pidetty. Juhlailtana saapui tilaisuuteen runsaasti yleisöä, erittäinkin nuoria. Ilta oli miellyttävä ja kaikilla oli hauskaa.

Illan ohjelmasta mainittakoon Koiton kansantanssiryhmän reippaat unkarilaiset ja suomalaiset kansantanhuesitykset, rva Martinmäen miellyttävät lausuntaesitykset sekä uutuutena seuran oman laulukuoron ensiesitykset. Illan kuuluttajana ja yhteislaulujen ohjaajana toimi erittäin onnistuneesti nuoriso-ohjaaja Antero Koski.

SUOMI—UNKARI SEURAN MYYJÄISET

Sunnuntaina 5 päivänä joulukuuta järjestettiin seuran juhlahuoneistossa myyjäiset. Niiden järjestelyssä oli jos minkälaista touhua. Oli hankittava pöytiä ja tavarahyllyjä ja saatava koko huoneisto edustavaan kuntoon. Kaikki tämä vaati paljon työtä, mutta yhteisin ponnistuksin siitä selvittiin — miltei suurkiitoksella. Seuran uusi taloudenhoitaja Toivo Vuorela nimittäin osaa tehdä muutakin kuin laskea rahoja. Hänen kätevien käsiensä työnä syntyivät pöydät, hyllyt ja vaatenaulakot. Sihteeri puolestaan heilutti pensseliä sivellen väriä ja lakkaa tarvittaviin paikkoihin ja seuran toimistotyöntekijä nti Tyyne Tilli neuloi ikkunaverhoja, jotka sitten yhteisvoimin asennettiin paikoilleen. Mutta seuran toimisto ei olisi yksin selvinnyt kaikesta siitä mitä näyttely ja muut jouluvalmistelut vaativat. Onneksi seuran jäsenissä on useita aktiivisia työntekijöitä, jotka

riensivät auttamaan yhteisen tilaisuuden järjestämistä. Seuran nuoret näyttivät mihin he pystyvät. Yhtenä iltana puhdistettiin ja koristeltiin juhlahuoneisto. Sähköteknikko Sakari Honkanen asensi joulukuusen sähkövalot, johtokunnan jäsen Matti Hyrske kunnosti äänilevysoittimen ja rouvat Sirenius ja Sivonen sekä neidit Poutiainen ja Kokko hääräsivät seuran ravintolan kunnostamisessa. Näyttelyn ja myyntipöytien järjestelyissä kunnostautuivat neitoset Pirkko Kokko, Raija Mäkinen, Ludmila Karpinskaja sekä rvat Meltti ja Salonen. Hyvissä ajoin kaikki oli kunnossa ja toivehikkain mielin jäätiin odottamaan myyntipäivän aamua.

Sunnuntaipäivä oli sateinen, mutta seuran kerhossa oli joulun tuntua. Yleisöä saapui jatkuvana virtana myyjäisiin. Unkarilaisen äänilevymusiikin myötäillessä yleisö tutustui veljeskansamme ihaniin käsitöihin, keramiikkaan, erilaisiin pieniin esineihin, hamekankaisiin, kauniisti kirjailluihin puseroihin ja ihastuttaviin nukkeihin. Kun oli valittu mieleistä joulupukin konttiin, istahdettiin hetkeksi viihtyisään ravintolahuoneeseen, nautittiin kahvit ja tyytyväisin mielin palattiin antoisalta myyjäismatkalta kotiin.

UNKARIN RADIO

Unkarin Radion suomenkielinen osasto on lähettänyt meille kirjelmän, josta käy ilmi, että Unkarin Radio pyrkii jatkuvasti kehittämään suomenkielisiä lähetyksiään, jotta ne tyydyttäisivät yhä enemmän suomalaista radioyleisöä. Ohjelmistoa on jo laajennettu ja tullaan yhä enemmän monipuolistamaan reportaashien, matkakuvausten, haastattelujen, musiikin, kirjelaatikon, toivekonserttien ym. avulla. Tarkoituksena on myöskin kehittää radiotoimintaa siten, että jokaisella suomalaisella olisi mahdollisuus omakohtaisesti haastatella Unkarin julkisuuden henkilöitä: tiede- ja tavallisia kansanihmisiä. Miten tämä kaikki käytännössä voidaan suorittaa, siitä tulemme saamaan tuonnempana lähempiä tietoja.

Unkarin Radion suomenkielinen viikko-ohjelmisto pyritään myös toimittamaan Suomeen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta suomalainen yleisö hyvissä ajoin ennen lähetystä voisi niihin tutustua. Nyt jo suomenkielisen ohjelman tiedoittamisessa on tapahtunut edistymistä. Niinpä olemme saaneet sähkeitse Unkarista miltei viikon ohjelman etukäteen. Tämän viikko-ohjelman tiedoittaminen Suomen radioyleisölle on kuitenkin vielä ainakin toistaiseksi tuottanut vaikeuksia, sillä valitettavasti eivät ainakaan kaikki sanomalehdet julkaise näitä ohjelmia palstoillaan. Toivokaamme, että heimorakkaus pääsisi tunkeutumaan jokaisen sanomalehden toimitukseen ainakin niin paljon, että niissä voitaisiin julkaista mainitut suomenkieliset radio-ohjelmat ja tällä tavoin käytännössä edistää Suomen ja Unkarin veljeskansojen ystävyys- ja kulttuurisuhteiden kehittämistä.

Pikaluistelun EM-kilpailut

Unkarissa alkavat tammikuun 27 pnä pikaluistelun Euroopan mestaruuskilpailut. Kutsut näihin on tiettävästi lähetetty Suomen Luisteluliitolle ja TUL:lle. Unkarin matkatoimiston IBUSZin antaman tiedon mukaan suomalaisilla on mahdollisuus matkustaa Budapestiin seuraamaan kilpailuja. IBUSZin edustajana maassamme toimii Suomen matkatoimisto Oy, jolta saadaan lähempiä tietoja matkan järjestelyjä ja kustannuksia koskevissa kysymyksissä.

SUOMI—UNKARI-lehti

ilmestyy ensi vuonna kuten kuluneenakin vuonna. Se lähetetään vapaasti jokaiselle seuran täysin maksaneelle jäsenelle, mutta sitä voivat tilata myös muutkin kuin jäsenet. Lehden irtonumerot maksavat 30:— kpl., vuosikerta 300:— ja puolivuosikerta 150:—. Seuran jäsenet voivat edistää seuran toimintaa siten, että hankkivat lehdelle tilaajia, perivät lehden tilausmaksut ja postittavat ne yhdessä tilaajan nimen ja osoitteen kanssa seuran toimistoon. Lehden tilausmaksu voidaan suorittaa myös seuran postisiirtotilin välityksellä.

SEURAN JÄSENMAKSUT

Vuosi on päättymässä. Niitä seuramme jäseniä, jotka eivät vielä ole maksaneet kuluneen vuoden jäsenmaksuaan, pyydetään kiireesti täyttämään velvollisuutensa. Parhaiten tämä tapahtuu seuran postisiirtotilin N:o 12628 välityksellä. Jäsenmaksun voi tietysti myös suorittaa kirjeitse tai pistäytymällä seuran toimistossa, jossa jatkuvasti kannetaan jäsenmaksuja. Alaosastojen jäsenillä taasen on mahdollisuus suorittaa jäsenmaksunsa osastonsa puheenjohtajalle, sihteerille tai rahastonhoitajalle. Pääasia on, ettei uutta vuotta aloiteta — rästiläisenä.

Sihteeri.

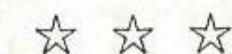
UNKARIN URHEILUA

Unkari tunnetaan ennenkaikkea jalkapallon, uinnin, nykyaikaisen 5-ottelun ja yleisurheilun maana, mutta muutkaan urheilunalat eivät ole heimoveljillemme vieraita. Niinpä hiihto, vaikkakin se on ennenkaikkea pohjoismainen laji, on saanut jalansijaa pustan maassa. Siitä on todistuksena mm. osanotto viime vuoden hiihdon maailmanmestaruuskilpailuihin Falunissa. Kuusihenkinen unkarilaisjoukkue ei herättänyt niin paljon huomiota taidollaan kuin sitkeällä yritteliäisyydellään, jolla he kamppailivat ylivoimaa vastaan. Falunissa unkarilaiset saivat varmasti paljon vaikutteita, jotka kantanevat hedelmää jo tänä talvena. Tällä emme tarkoita sitä, että unkarilaiset pärjäisivät pohjoismaalaisten kanssa kamppaillessaan, mutta että heillä on sijoitusmahdollisuuksia Keski-Euroopan hiihtäjien välisissä mittelöissä. Mitä tämän väitteen tueksi voidaan esittää? Se, unkarilaiset olivat MM-kilpailuissa 15 km:n hiihdossa 117 kilpailijan joukossa kuudeskymmenes (Pál Sajgó), yhdeksäskymmenes (Imre Betak) ja sadasseitsemästoista (Laszlo Fono), naisten 10 km:llä neljänkymmenenkahden joukossa kolmaskymmenesviides (Magdolna Barta). Miesten 4X10 km:n hiidossa kolmastoista ennen Romaniaa ja Japania, ja mäenlaskussa kuudenkymmenenyhdeksän valtion joukossa kuudeskymmenes (Mezo Bertalan). Suomalaisesta eivät sijoitusnumerot ehkä tunnu suuren suurilta, mutta on huomioitava, että koolla olivat kaikki maailman valiot.

UNKARIN JALKAPALLOILU on maailman parasta alallaan. Tätä toteamusta kukaan ei aseta kyseenalaiseksi siitä huolimatta, että Saksasta virallisesti leivottiin maailmanmestari. Neuvostoliiton kehittyneen joukkueen kanssa tasapeli, Itävallasta ja Skotlannista selvät voitot — siinä ovat viimeiset saavutukset, jotka puhuvat omaa kieltään varsinkin, kun Saksa on saanut merkitä tililleen tappion tappion jälkeen.

Unkarin jalkapallo-, yleisurheilu- ja uintivoittoja seuranneet ovat usein kysyneet: Missä on Unkarin urheilun menestymisen salaisuus? Tähän kysymykseen on Unkarin jalkapallomaajoukkueen johtaja, Suomessakin pariin otteeseen vieraillut Gustav Sebes vastannut:

— Ennen kaikkea siinä, että jokainen voi nykyisessä Unkarissa vapaasti valita itselleen parhaiten sopivan urheilulajin ja kehittää itseään siinä mahdollisimman pitkälle. Unkarin kansantasavallan hallitus varaa vuosittain huomattavan määrärahan ruumiinkulttuurin tukemiseen. Kun Unkarissa ennen sotaa oli 45.000 kilpaurheilijaa, on näiden lukumäärä nyt jo yli puoli miljoonaa. Urheilijoita varten rakennetaan yhä uusia stadioneja, urheilukenttiä, uimalaitoksia, voimistelusaleja jne., joita kaikki urheilua harrastavat voivat maksutta käyttää hyväkseen.

GUSTAV SEBESIN lausunnon oikeutuksen ovat todistaneet Unkarin uintivoitot Rooman EM-kilpailuissa ja sensatiomaiset suoritukset Bernin EM-kisoissa. Erikoisesti Unkarin jalkapalloilijain suoritukset ovat saaneet urheilutoimittajat käyttämään toinen toistaan parempia laatusanoja pustan poikien ylistykseksi. Ruotsalainen R:et Eklöw on mm. todennut, että Unkarin tavan pelata jalkapalloa on oltava mallina kaikille niille muille, jotka haluavat eteenpäin jalossa palloleikissä lähimpänä vuosikymmenenä. Toimittaja Eklöw jatkaa:

"Mikä aiheuttaa sen, että unkarilaiset hankkivat joka ottelussa niin ihmeellisiä maalinsaantitilaisuuksia? Se on taktillisen ja teknillisen taitamisen lisäksi heidän kykynsä etevien shakin- ja bridgenpelaajien tapaan ajatella useita siirtoja etukäteen. Heidän hyökkääjänsä eivät etene tehdäkseen maalin yhden ainoan hyökkäyksen turvin, kuten sellaiset voima-atleetit kuin Englannin Lofthouse, Uruguayn Hohberg tai Belgian Coppens, vaan heidän hyökkäyspelinsä muodostuu sarjasta yhdistelmiä, usein kolmen-neljän miehen, mutta hetkittäin myös viiden-kuuden miehen toimeenpanemina. Usein on sanottu, että Unkarin hyökkääjät käyttävät apunaan "tutkaa". Tuntuu tosiaan siltä, kuin heillä olisi silmät niskassa ja vähän joka puolella, sillä heti kun Puskás ja Kocsis suorittavat jonkin manööverin, heillä on pallo jalkojensa edessä juuri oikealla hetkellä ja juuri ennenkuin he ehtivät paitsiorajalle.

Kocsis on Englannin Jim Dickinsonin mukaan maailman paras jalkapalloilija meidän päivinämme. Erikoisesti hänen pääpelinsä ansaitsee erikoisen pohdinnan. Ihmeellisintä Kocsisissa on, ettei hän ole pitkä. Hän on 176 sentin pituinen ja painaa 73 kiloa, mutta hän on varustettu ihanteellisella venymiskyvyllä, joka vie hänet jokaisessa "kaksintaistelussa" niin paljon vastustajaansa korkeammalle, kuin hän tarvitsee ohjatakseen pallon sinne, minne hän haluaa."

Tämäntapaisia lausuntoja voisi päättyneeltä vuodelta poimia millä mitalla hyvänsä. Skotlantilaiset, jotka viimeksi kohtasivat unkarilaiset, saivat Glasgowin stadionille 130.000 katsojaa, vaikka oli ankara lumisade ja kylmyys! Unkarilaisia ei turhaan kutsuta pallotaiteilijoiksi ja odotettavissa on, muistaen nuorten perusteellisen urheilukasvatuksen heillä, että sama tahti tulee jatku-

maan vastaisuudessakin. Emme usko, että monikaan asettuisi vedonlyöntiin henkilöä vastaan, joka sanoo: Unkari toistaa Melbournessa Helsingin olympiatempauksensa, vie kullan ja kunnian! Tai ehkä sentään joku saattaa hieman aprikoida asiaa nähtyään Neuvostoliiton jalkapalloilun uuden nousun, joka jo johti tasapeliin unkarilaisten kanssa.

Koska ollaan vuodenvaihteessa, merkittäköön näillä palstoilla vielä eräs lausunto unkarilaispalloilijoista. Sen jälkeen, kun Budapestin Honved oli lyönyt Friggin 15—3, norjalainen Aftenposten kirjoitti:

"Voi kysyä itseltään, onko yleisömme koskaan nähnyt sen kaltaista näytöstä, jonka unkarilaiset järjestivät eilen illalla — odotukset tulivat ylitetyiksi — tuomari on harvoin viheltänyt niin vähän yhdessä ottelussa — Honved sai vain kaksi vapaapotkua — sitä ei käy kuvaaminen. se täytyy nähdä!"

UNKARIN YLEISURHEILIJAIN piti tulla Suomeen ensi vuoden heinäkuussa maaottelukamppailuun. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, ettei ottelusta tule mitään, koska Suomi on pyytänyt ottelun siirtämistä vuoden 1956 puolelle. Vahinko urheiluyleisömme kannalta, sillä olisi ollut hauska nähdä heimoveljemme yleisurheiluvaliot täällä suuremmalla joukolla. Joszef Kovacsiin mieltyi stadionyleisömme täysin viime kesänä.

Tässä yhteydessä lienee myös lupa esittää eräs toivomus: Unkarissa ilmestyy urheilukuvalehti "Kèpes SPORT", jota useat suomalaiset urheilunystävät toivoisivat voivansa seurata. Voisivatko unkarilaiset kolleegat järjestää asian esim. jonkun suuren kirjakauppamme kautta, joista muitakin ulkomaan lehtiä on saatavissa?

Voitto Raatikainen,

MAAILMAN PARAS JALKAPALLOILIJA V. 1954: SANDOR KOCSIS

Vuosi alkaa olla lopussaan. Vanhan tavan mukaan tänäkin vuonna esitetään ihmisille kysymys: kuka on "vuoden huomattavin urheilija?" Länsi-Saksan tunnetuin urheilu-uutistoimisto, stuttgartilainen Internationale Sport-Korrespondenz on esittänyt tämän kysymyksen maailman suurimmille urheilulehdille.

Unkarilaisista urheilijoista esiintyvät luettelossa Ferenc Puskásin ja Sándor Kocsisin nimet yhdessä 15 maan 35 parhaan urheilijan kanssa, jotka edustavat 16 urheilulajia. Kocsis on yleislistalla yhdeksäntenä voittaen sellaiset huomattavat urheilijat kuin Emil Zatopekin ja Fritz Walterin, Länsi-Saksan maailmanmestaruuden voittaneen jalkapallomaajoukkueen kapteenin. Vieläpä Thaimaassa (Siamissa) ilmestyvän Bangkok Postin toimituksen luettelossa on hänen nimensä, mikä osoittaa, että Aasiassakin tunnetaan hyvin Unkarin jalkapalloilu. Kaksi lehteä antoi äänensä Puskásille, nimittäin englantilainen World Sport ja Amsterdamissa ilmestyvä Sport en Sportwereld, jotka kumpikin asettivat Unkarin jalkapallomaajoukkueen kapteenin viidenneksi.

Maailman parhaiden jalkapalloilijoiden luettelo näyttää tämänkaltaiselta:

1. Sándor Kocsis (Unkari), 2. Fritz Walter (Länsi-Saksa), 3. Ferenc Puskás (Unkari), 4. Schiaffino (Uruguay).

Tällaiselta näyttää siis luettelo 24 maan urheilulehtimiesten mielestä. Järjestyksestä voidaan tietysti väitellä . . .

Monen hienon eläinfilmin luoja István Homoki Nagy elokuvakameroineen. — Seuraavassa kerrotaan Nagyn tekeillä olevasta uudesta elokuvasta.

"Toverukset"

Kossuth Lajos-kadun varrella olevan hotellin sali. Avarassa nojatuolissa istuu mies, jonka katse on terävä ja jonka ulkonäkö muistuttaa professoria. Ajatuksiinsa vaipuneena hän sekoittaa kahviaan. Ulkoa kuuluu ohi ajavien autojen surinaa ja raitiovaunujen kolinaa, Pianisti soittaa hotellin salissa tunteellista wieniläisvalssia.

Nojatuolissa istuva mies on Kossuth-palkinnon saanut elokuvaohjaaja István Homoki Nagy, sellaisten kansantajuis-tieteellisten filmien kuin "Tyynen veden valtakunta", "Keväästä syyslehtien tanssiin" ja muiden samankaltaisten luoja. Nyt hän on juuri puhumassa elämänsä suurimmasta yrityksestä, joka vaikuttaa kerrassaan uskaliaalta. Hän kertoo seuraavassa elokuvastaan, jonka työnimenä on "Toverukset".

Pian meistä alkaa tuntua siltä, kuin emme istuisikaan hotellin aurinkoisessa seurustelusalissa. Tuttu unkari-

Fickó on pääosan esittäjänä elokuvassa ”Toverukset”.

lainen metsämaisema alkaa elää katseittemme edessä. Syvällä metsässä asuu metsästäjä kolmen uskollisen toverinsa kera. Nämä ovat välkkyväturkkinen unkarilainen vainukoira Fickó, pitkäkorvainen mäyräkoira ja kolmantena kumppanina keltasilmäinen, teräväkyntinen petolintu, joka viettää aikaansa ylhäällä oksalla. Yhdessä näiden kanssa metsästäjä on vuosia elänyt metsän yksinäisyydessä.

Kuva vaihtuu. Kuorma-auton lavalla, laatikkoihin suljettuina, nuo kolme toverusta — vainukoira, mäyräkoira ja opetettu petolintu — matkaavat Budapestiin, metsästysnäyttelyyn. Matkalla kuorma-autolle sattuu pieni onnettomuus: huonosti sidotut laatikot putoavat tielle, auto huristaa menojaan ja toverukset jäävät rikkoutuneine häkkeineen erään kaislikon reunaan satojen kilometrien päähän kodistaan ja isännästään, kauheaan orpouteen.

Tapahtumat, joiden käänne on riistänyt toveruksilta ihmisen auttavan suojeluksen, kehittyvät dramaattista vauhtia. Vuodenajat vaihtuvat, mutta eläimet pyrkivät pysähtymättä pelottavien etäisyyksien takaa metsien, vainioiden ja kaislikkojen halki kotiin päin — lähemmäksi rakasta kotipaikkaansa . . .

Nopeasti muistiinpanoja tekevä kynä tuskin pystyy seuraamaan István Homoki Nagyn sanoja hänen jatkaessaan kertomustaan yhä suuremmalla innostuksella.

— Elokuvan mielenkiintoisin osa, hän sanoo, tulee olemaan kohtaus, missä toverukset tapaavat kiertävän sirkuksen, josta villieläimet sattumalta ovat karanneet. Tästä johtuen elokuvan toimintaan — ensi kerran unkarilaisessa filmissä — osallistuu myös kaukaisten troopillisten maiden eläimiä.

Tuotamme suoraan Afrikasta äskettäin vangittuja villieläimiä. Eläintarhassa syntyneet tai jo aikaisemmin sirkustehtäviin harjoitetut villieläimet eivät nimittäin sovellu filmattaviksi. — Elokuvan laajuus ylittää kaikki aikaisemmat filmiteokseni. Elokuvaus kestää lähes kolme vuotta, ja siten on ”Toverukset” luultavasti vasta vuonna 1957 valmis yleisölle esi-

tettäväksi. Elokuva poikkeaa laadultaan aikaisemmista teoksistani: siinä annetaan enemmän tilaa näytelmällisille aineksille. Emme tule näkemään vain eläinmaailman omalaatuista, meille tuntematonta elämää, vaan säännönmukaisen juonifilmin, jossa toiminta kehittyy eteenpäin, ja jonka miltei kaikkia osia esittävät eläimet. Heidän lisäkseen — myös tämä on uutta — elokuvan osissa esiintyy ammattinäyttelijöitä.

Jo viikkoja sitten matkustelimme maaseudulla. Kävimme valtion omistamissa koiratarhoissa. tuotanto-osuuskunnissa, maalaistaloissa ja metsänvartijoiden majoissa löytääksemme elokuvaamme pääosien esittäjät, vainukoiran ja mäyräkoiran.

Fickón, elokuvan tulevan pääosan esittäjän, löysimme eräästä Tiszajoen takana olevasta syrjäkylästä. Kauppa syntyi nopeasti, ja seuraavana päivänä tuo viisasilmeinen unkarilainen vainukoira läksi elokuvavalmistamon autojonon mukana matkaan kohti Budapestiä, elämänsä uutta vaihetta.

— Sen jälkeen Fickó on ystävystynyt kesyttäjänsä kanssa; siitä on tullut hänen erottamaton toverinsa, joka on yöt ja päivät hänen seurassaan ja nukkuu hänen huoneessaan, hänen vuoteensa vieressä. Päivä päivältä se tulee yhä viisaammaksi ja aivan ahmii oppia suurin siemauksin ikäänkuin aavistaisi, mitkä suuret tehtävät sitä odottavat, Valitsemme nyt toisia ”näyttelijöitä”, ja kuvauksen alkamiseen mennessä on toivottavasti koko ”seurue” koossa.

— Ketkä osallistuvat tähän vaativaan työhön?

— Muutaman lyhyen vuoden aikana olen valmistanut kuusi elokuvaa, kaikki samojen apulaisten kera. Työn

Ohjaaja Nagyn paras työtoveri on hänen vaimonsa Zsuzsa Zsoldos.

kuluessa on heistä kaikista tullut harjaantuneita eläinbiologian asiantuntijoita, Elokuvan tuottaja-ohjaaja ja samalla lähin avustajani on Zsuzsa Zsoldos, yksityiselämässä — vaimoni.

— Milloin aloitatte kuvauksen?

István Homoki Nagy vastaa hymyillen: — Ensimmäiset metrit otetaan filminauhalle jo muutaman päivän kuluttua, mutta suurin osa valmistelutöistä on vielä edessä. Yksityiskohtaista käsikirjoitusta tehdään parhaillaan. Olemme jo useat kerrat olleet tutkimassa maastoa löytääksemme sopivimmat kuvauspaikat. Tutkimme ja harjoitamme eläimiä todetaksemme niiden sopivuuden pääosien esittämiseen samoinkuin sen, missä määrin niitä voidaan opettaa. — "Toverukset" tulee olemaan kokoillan värielokuva, toiminnaltaan kiinteä ja yhtenäinen, sisällöltään sekä hauska että jännittävä.

— Miten ajatus tästä elokuvasta syntyi?

István Homoki Nagy vaipuu mietteisiin.

— Aihe askarrutti minua jo lapsena ja kypsyi useiden vuosikymmenien kuluessa. Pidin aatettani kuitenkin niin vaikeana toteuttaa, että minä vasta nyt, kuuden elokuvatyön kokemukset takanani, taiteellisesti ja teknillisesti kehittyneenä tunnen itseni kyllin voimakkaaksi ryhtyäkseni toteuttamaan elämäni suurinta tehtävää.

— Olin intohimoinen matkailija, hän jatkaa, ja olin vuosikymmenien kuluessa kehittänyt itsestäni käytännöllisen lintutieteilijän. Rupesin käyttämään apuna kameraa tutkiessani harvinaisia eläinyksilöitä ja opiskellessani kansallismuseossa, kunnes sitten vapautuksen jälkeen minulle avautuivat mahdollisuudet luovaan työhön, Itse osasin kaikkein vähiten uskoa, että opetuselokuvani siinä määrin tulisivat herättämään laajan yleisön mielenkiintoa. Uudella elokuvallani yritän nyt tyydyttää tuota suureksi kohonnutta kiinnostusta ja jatkuvasti kasvavaa tiedonjanoa, kuitenkin pitäen lujasti kiinni tieteellisistä perusteista. Toivon saavuttavani menestystä.

Unkarin kansantasavallan ja Saksan Demokraattisen Tasavallan kevyen teollisuuden välinen yhteistyö

UNKARIN kansantasavallan ja Saksan Demokraattisen Tasavallan edustajien Berliinissä lokakuun 18—24 päivinä käymät neuvottelut johtivat sopimukseen molempien maiden kevyen teollisuuden yhteistyöstä. Lokakuun 24 p:nä allekirjoittivat valtuuskuntien puheenjohtajat, Unkarin kevyen teollisuuden ministeri Arpád Kiss ja SDT:n kevyen teollisuuden ministerin sijainen Willi Peter Konzok neuvottelupöytäkirjan, jonka tarkoituksena on edistää molempien ystävällismielisten maiden kevyen teollisuuden yhteistyötä ja edelleen syventää kummankin maan keskinäistä ystävyyttä. Sopimus tukee molempien maiden kevyen teollisuuden toimintaa kulutustavaroiden valmistuksen lisäämiseksi.

"Kansantaide- ja kotiteollisuusliike"

Kolme vuotta sitten Unkarin kauppa rikastui mielenkiintoisella lisävärillä. Budapestin keskustassa avattiin ensimmäiset "Kansantaide- ja kotiteollisuusliikkeen" myymälät. Siitä lähtien on kansantaiteen mestariteoksia ostajille välittävien myymälöiden luku kymmenkertaistunut. Nykyisin ilahduttavat kansantaidemyymälöiden näyteikkunat pääkaupungin eri osien valtaväylillä ja myös suurimpien maaseutukaupunkien kaduilla liikkuvia ihmisiä.

Jokainen tuollainen kansantaidemyymälä muistuttaa kauniisti sisustettua värikästä kansatieteellistä museota. Niiden hyllyillä on vieri vieressä maan kaikilta kulmilta, maaseudun kylistä kerättyjä kotikutoisia liinoja, pitsejä, saviastioita, puuteoksia ja kaikenlaisia koruja. Myymälöissä on myös paljon kansantaiteellisin aihein kauniisti koristeltuja käyttöesineitä... Käsilaukkuja, jotka on verhottu sárköziläisellä kotikutoisella kankaalla, Somogyn piirikunnan paimenien veistämiä nenäliinalippaita, boldogilaisin aihein kirjottuja puseroita ja Karcagin savenvalajain valmistamia tuhkakuppeja...

Jokainen näiden kauppojen myyjä on innokas kansatieteen harrastaja. Auliisti he selittävät kaikille noista esineistä kiinnostuneille, mistä tämä tai tuo koriste on peräisin... Tietenkään eivät asiakkaat vain katsele, monet heistä myös tekevät ostoksia.

Eräs naislääkäri ostaa Matyó-aihein kirjotun puseron... Muuan keski-ikäinen mies valitsee vaimolleen kahvikaluston syntymäpäivälahjaksi . . . Himmeänsininen kalusto poltettuine kuvioineen on erään Tonavan-takaisen seudun savenvalajan mestariteos... Eräs rouva päättää ostaa mezökövesdiläisin aihein koristetun seinävaatteen... Opettajakorkeakoulun Unkarin kirjallisuuden professori yllättää vaimonsa nenäliinoilla, jotka on kirjottu karádilaisin aihein...

Ulkomaalaiset suorittavat kernaimmin ostoksensa Váci-utcan (katu Budapestin keskustassa) ja Szent István-aukion kansantaidemyymälöistä. Niissä kuulee aivan kuin jonkin kansainvälisen hotellin aulassa puhuttavan venäjää, englantia, ranskaa, tshekinkieltä ja saksaa. Myyjät tuntevat jo ulkomaalaisten asiakkaittensa maun. Neuvostoliittolaiset ostajat pitävät Mezökövesdin ja Kalocsan aiheista, englantilaiset ja ranskalaiset asettavat etusijalle Beregin neuletyöt ja liinavaatekudonnaiset, kun taas saksalaiset tuntevat suurinta mielenkiintoa Ludányn ja Boldogin koristeisiin.

Kuinka tuo runsas kansantaiteellisten tuotteiden valikoima tulee myymälöihin? Useimmat niistä kylien asukkaista, jotka valmistavat kansan-

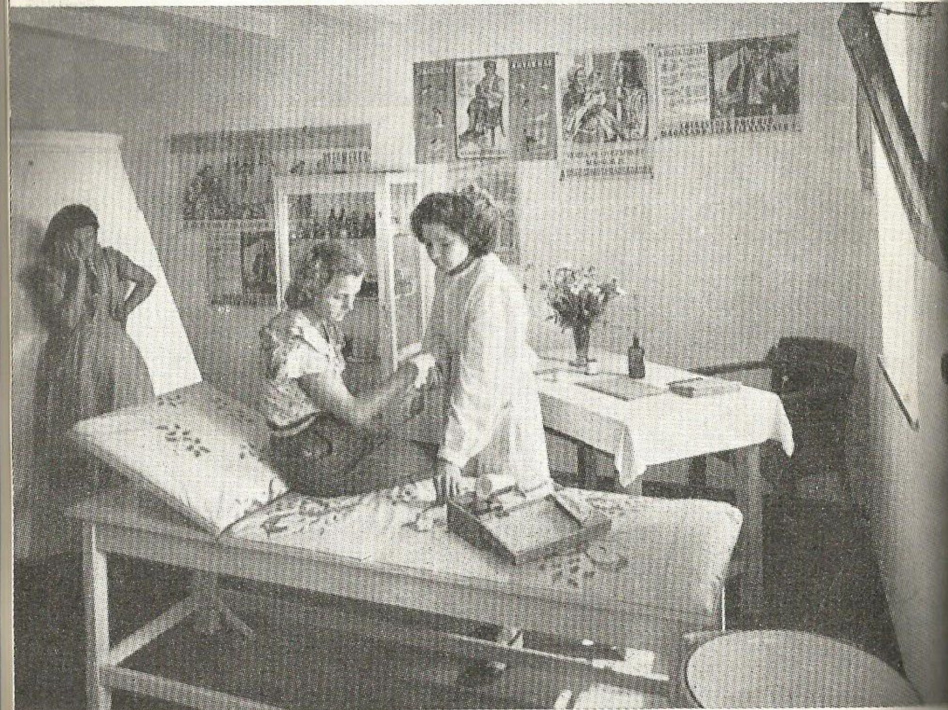
taide-esineitä, työskentelevät osuuskunniksi liittyneinä. Yhteistyö tekee heille mahdolliseksi tyydyttää kysynnän sekä taiteelliset että määrälliset vaatimukset. "Kansantaide- ja kotiteollisuusliike" ostaa kansantaitelijain tuotteet ja toimittaa ne kauppaan.

Tuon liikkeen palveluksessa olevat yleisön mielipiteen tutkijat ottavat selville, millä ostajat kernaimmin koristavat asuntonsa tai pukunsa ja millaiset käyttöesineet he asettavat etusijalle. Kansantaiteen tutkimuslaitoksen asiantuntijat avustavat liikkeen toimintaa jatkuvasti neuvoillaan, ja näin taataan se, että kauppaan saadaan todella taiteellisia tuotteita.

Kuvat: Hauskat kansalliseen vaateparteen puetut nuket (vas. yllä) ovat "Kansantaide- ja kotiteollisuusliikkeen" erään Budapestissa olevan myymälän näyteikkunasta. — Myös myyjättären työpusero (vas. alla) on Karádin piirikunnan kansallisin aihein koristettu.

Yllä: Eräässä toisessa saman liikkeen myymälässä Budapestissa myydään "ansioituneen kansantaiteilijan", savenvalaja Sandor Kántorin töitä.

Örménykutin valtiontilan itsesitova leikkuukone hyvää satoa korjaamassa (yllä vas.). Ajoittain vallinneista epäsuotuisista sääsuhteista huolimatta Unkarin viljasato oli tänä vuonna hyvä, sillä työtätekevät talonpojat ovat viljelleet maitaan suurella innolla.

Kun Örménykutin valtiontila v. 1949 perustettiin, se sai laitumilleen 50 nuorta härkää. Eläimiä varten ei ollut minkäänlaista karjasuojaa. Härät oli sijoitettava ahtaisiin talleihin. Nykyisin nautakarjalla on uudenaikaiset navetat, joissa on sähkövalo ja lämmityslaitteet (yllä). Tilan karjakantaan kuuluu nyt mm. 2.200 sikaa, 180 hevosta, 20.000 päätä siipikarjaa, jne.

Lääkärintarkastus Örménykutin valtiontilalla (vieressä vas.). Työntekijäin terveydentila tarkastetaan jatkuvasti. Työsuojelulaitteiden ansiosta on vuoden 1954 aikana sattunut vain yksi vähäpätöinen tapaturma.

VIERAILEMME VALTIONTILALLA

Békésin piirikunnassa Itä-Unkarissa on Örménykutin valtiontila. Sen pellot olivat vielä muutamia vuosia sitten syksyisin liejun ja talvisin lumikinosten peitossa; kesällä kylä taas oli pölyn kattama.

Syksyllä 1949 nähtiin kolmen miehen tarpovan eteenpäin liejussa. He

olivat eräs yliagronoomi ja kaksi maataloustyöläistä. He määrittelivät perustettavan valtiontilan alueen: 450 hehtaaria 27:nä hajallaan olevana maapalasena. Heidän kirjoituspöytänään oli tiiliskivien päälle asetettu lauta. Vaikeudet nousivat heidän edessään korkeampina kuin kirkon torni.

Lokakuun 1 päivä v. 1949 on örménykutin valtiontilan virallinen perustamispäivä. Nykyisin se jo harjoittaa maataloutta yhteensä 3.000 hehtaaria käsittävällä alalla; sen työntekijäin luku nousee tuhanteen. örménykutin valtiontila on kehittynyt viiden lyhyen vuoden kuluessa hyvin toimivaksi yritykseksi.

KANSALLINEN KIELEN JA KIRJALLISUUDEN TUTKIJAIN KONGRESSI

Marraskuun puolivälissä pidettiin Budapestissä III. kansallinen kielen- ja kirjallisuuden tutkijain kongressi. Unkarin kielitieteen edustajat ehdottivat mm. yleisen kielitieteen ja kirjallisuuden tutkimuksen oppituolin perustamista Lóránt-Eötvös-yliopistoon sekä yleisen kielitieteen ja kirjallisuudentutkimuksen erikoisjaoston perustamista Unkarin tiedeakatemian kielitieteelliseen instituuttiin. Myös keskusteltiin murrekertomuksia sisältävän lukukirjan julkaisemisesta sekä uusintapainoksen ottamisesta ensimmäisestä unkarin kielen tyylioppaasta, Miklós Révain vuodelta 1805 peräisin olevasta teoksesta "Unkarin kielen kaunis kirjoitustapa".

SUOMI-UNKARI-lehden kirjoitukset, artikkelit, reportaashit, kuvat y.m. ovat vapaasti käytettävissä.

Suomi-Unkari Seura

Toimisto: Pohjoisranta 4 A 14, Helsinki, puh. 52 823, toimisto avoinna joka arkipäivä klo 9—17.

Puheenjohtaja: Ele Alenius, Meritullink. 32 C. 22, puh. 39 185.

Sihteeri: Toivo Salonen, Pengerk. 17 C 91, puh. 52 823 ja 772 219.

